WYROK SĄDU (ósma izba)

z dnia 13 lipca 2011 r.*

W sprawie T-151/07

Kone Oyj, z siedzibą w Helsinkach (Finlandia),

Kone GmbH, z siedzibą w Hanowerze (Niemcy),

Kone BV, z siedzibą w Voorburg (Niderlandy),

reprezentowane przez T. Vinje, solicitor, D. Paemena, J. Schindlera, B. Nijsa, A. Tomtsisa, adwokatów, J. Flynna, QC, oraz D. Scannella, barrister,

strona skarżąca,

* Język postępowania: angielski.

przeciwko

Komisji Europejskiej, reprezentowanej przez É. Gippiniego Fourniera oraz R. Sauera, działających w charakterze pełnomocników,

strona pozwana,

której przedmiotem jest wniosek o stwierdzenie nieważności decyzji Komisji C (2007) 512 wersja ostateczna z dnia 21 lutego 2007 r. dotyczącej postępowania na mocy art. 81 [WE] (sprawa COMP/E-1/38.823 – Windy i schody ruchome) oraz, tytułem ewentualnym, o obniżenie kwoty grzywny nałożonej na skarżące,

SĄD (ósma izba),

w składzie: M.E. Martins Ribeiro (sprawozdawca), prezes, N. Wahl i A. Dittrich, sędziowie,

sekretarz: K. Andová, administrator,

uwzględniając procedurę pisemną i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 16 października 2009 r.,

wydaje następujący

Wyrok

1 Niniejsza sprawa dotyczy wniosku o stwierdzenie nieważności decyzji Komisji C (2007) 512 wersja ostateczna z dnia 21 lutego 2007 r. dotyczącej postępowania na mocy art. 81 [WE] (sprawa COMP/E-1/38.823 – Windy i schody ruchome) (zwanej dalej „zaskarżoną decyzją"), której streszczenie zostało opublikowane w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej* z dnia 26 marca 2008 r. (Dz.U. C 75, s. 19) lub, tytułem ewentualnym, o obniżenie kwoty grzywien nałożonych na skarżących.

2 W zaskarżonej decyzji Komisja Wspólnot Europejskich stwierdziła, że następujące spółki naruszyły art. 81 WE:

— Kone Belgium SA, Kone GmbH (zwane dalej „Kone w Niemczech"), Kone Luxembourg Sàrl, Kone BV Liften en Roltrappen (zwane dalej „Kone w Niderlandach") i Kone Oyj (zwana dalej „KC") (zwane dalej, łącznie lub osobno, „Kone");

— Otis SA, Otis GmbH & Co. OHG (zwane dalej „Otis w Niemczech"), General Technic-Otis Sàrl, General Technic Sàrl, Otis BV (zwane dalej „Otis w Niderlandach"), Otis Elevator Company (zwana dalej „OEC") i United Technologies Corporation (zwana dalej „UTC") (zwane dalej, łącznie lub osobno, „Otis");

— Schindler SA, Schindler Deutschland Holding GmbH (zwane dalej „Schindler w Niemczech"), Schindler Sàrl, Schindler Liften BV (zwane dalej „Schindler w Niderlandach") i Schindler Holding Ltd (zwana dalej „Schindler Holding") (zwane dalej, łącznie lub osobno, „Schindler");

— ThyssenKrupp Liften Ascenseurs NV, ThyssenKrupp Aufzüge GmbH (zwane dalej „TKA"), ThyssenKrupp Fahrtreppen GmbH (zwana dalej „TKF"), ThyssenKrupp Elevator AG (zwana dalej „TKE"), ThyssenKrupp AG (zwana dalej „TKAG"), ThyssenKrupp Ascenseurs Luxembourg Sàrl i ThyssenKrupp Liften BV (zwane dalej „TKL") (zwane dalej, łącznie lub osobno, „ThyssenKrupp") oraz

— Mitsubishi Elevator Europe BV (zwana dalej „MEE").

3 KC, jedna ze skarżących w niniejszej sprawie, jest przedsiębiorstwem światowym działającym w zakresie obsługi i budowy maszyn z siedzibą w Finlandii, które sprzedaje, produkuje, instaluje i modernizuje windy, schody ruchome oraz automatyczne drzwi w budynkach. KC prowadzi działalność w zakresie schodów ruchomych i wind za pośrednictwem krajowych spółek zależnych. Są nimi między innymi Kone w Niemczech i Kone w Niderlandach (motywy 15, 18, 20 zaskarżonej decyzji).

Postępowanie administracyjne

Dochodzenie Komisji

4 W roku 2003 Komisji zostały przekazane informacje dotyczące możliwego wystąpienia kartelu pomiędzy czterema głównymi producentami europejskimi wind i schodów ruchomych, prowadzącymi działalność gospodarczą w Unii, a mianowicie Kone, Otis, Schindler i ThyssenKrupp (motywy 3, 91 zaskarżonej decyzji).

Niemcy

5 Począwszy od dnia 28 stycznia 2004 r. oraz w marcu 2004 r. Komisja przeprowadziła kontrole na podstawie art. 14 ust. 3 rozporządzenia Rady EWG nr 17 z dnia 6 lutego 1962 r. – pierwszego rozporządzenia wprowadzającego w życie art. [81 WE] i [82 WE] (Dz.U. 1962, 13, s. 204), w szczególności w lokalach spółek zależnych Otis i ThyssenKrupp w Niemczech (motywy 104, 106 zaskarżonej decyzji).

6 W dniach 12 i 18 lutego 2004 r. Kone uzupełniła wniosek dotyczący Belgii, sporządzony w dniu 2 lutego 2004 r. na podstawie obwieszczenia Komisji w sprawie zwalniania z grzywien i zmniejszania grzywien w sprawach kartelowych (Dz.U. 2002, C 45, s. 3) (zwanego dalej „obwieszczeniem w sprawie współpracy z 2002 r."), o informacje dotyczące Niemiec. Podobnie Otis w okresie pomiędzy marcem 2004 r. a lutym 2005 r. uzupełniła swój wniosek dotyczący Belgii o informacje dotyczące Niemiec. W dniu 25 listopada 2004 r. Schindler złożyła wniosek na podstawie obwieszczenia w sprawie współpracy z 2002 r. zawierający informacje dotyczące Niemiec, które zostały uzupełnione pomiędzy grudniem 2004 r. a lutym 2005 r. Wreszcie w grudniu 2005 r. ThyssenKrupp przekazała Komisji wniosek dotyczący Niemiec, również na podstawie wskazanego obwieszczenia (motywy 105, 107, 112, 114 zaskarżonej decyzji).

7 Między wrześniem a listopadem 2004 r., działając na podstawie art. 18 rozporządzenia Rady (WE) nr 1/2003 z dnia 16 grudnia 2002 r. w sprawie wprowadzenia w życie reguł konkurencji ustanowionych w art. 81 [WE] i 82 [WE] (Dz.U. 2003, L 1, s. 1), Komisja skierowała również do przedsiębiorstw, które dopuściły się naruszenia w Niemczech, do wielu klientów w tym państwie członkowskim i do stowarzyszeń VDMA, VFA i VMA żądania przedstawienia informacji (motywy 110, 111, 113 zaskarżonej decyzji).

Niderlandy

8 W marcu 2004 r. Otis złożyła wniosek na podstawie obwieszczenia w sprawie współpracy z 2002 r. w zakresie dotyczącym Niderlandów, który został następnie uzupełniony. W kwietniu 2004 r. wniosek na podstawie wskazanego obwieszczenia został sformułowany przez ThyssenKrupp, który również był kilkukrotnie uzupełniany. Wreszcie, w dniu 19 lipca 2004 r., Kone uzupełniła wniosek z dnia 2 lutego 2004 r. dotyczący Belgii o informacje dotyczące Niderlandów (motywy 127, 129, 130 zaskarżonej decyzji).

9 W dniu 27 lipca 2004 r. warunkowe zwolnienie z grzywien zostało przyznane na rzecz Otis w zastosowaniu pkt 8 lit. a) wskazanego obwieszczenia (motyw 131 zaskarżonej decyzji).

10 W dniu 28 kwietnia 2004 r. Komisja wszczęła na podstawie art. 14 ust. 3 rozporządzenia nr 17 kontrole, w szczególności w lokalach spółek zależnych Kone, Schindler, ThyssenKrupp i MEE w Niderlandach oraz w lokalach stowarzyszenia Boschduin (motyw 128 zaskarżonej decyzji).

11 We wrześniu 2004 r. Komisja skierowała żądania informacji na podstawie art. 18 rozporządzenia nr 1/2003 do spółek biorących udział w naruszeniu w Niderlandach, do kilku klientów w tym państwie członkowskim i do stowarzyszeń VLR i Boschduin (motywy 133, 134 zaskarżonej decyzji).

Pismo w sprawie przedstawienia zarzutów

12 W dniu 7 października 2005 r. Komisja wystosowała pismo w sprawie przedstawienia zarzutów, które zostało skierowane między innymi do spółek wskazanych w pkt 2 powyżej. Wszyscy adresaci pisma w sprawie przedstawienia zarzutów przedstawili swoje uwagi na piśmie w odpowiedzi na zarzuty postawione przez Komisję (motywy 135, 137 zaskarżonej decyzji).

13 Nie zostało przeprowadzone spotkanie wyjaśniające, ponieważ żaden z adresatów pisma w sprawie przedstawienia zarzutów nie przedstawił wniosku o wysłuchanie (motyw 138 zaskarżonej decyzji).

Zaskarżona decyzja

14 W dniu 21 lutego 2007 r. Komisja wydała zaskarżoną decyzję, w której stwierdziła, że spółki, do których decyzja ta została skierowana, brały udział w czterech jednolitych, złożonych i ciągłych naruszeniach art. 81 ust. 1 WE w czterech państwach członkowskich poprzez podział rynków między siebie, uzgadnianie lub koordynację udzielania zamówień publicznych i umów dotyczących sprzedaży, instalacji, obsługi i modernizacji wind i schodów ruchomych (motyw 2 zaskarżonej decyzji).

15 Co się tyczy adresatów zaskarżonych decyzji, Komisja stwierdziła, że inaczej niż w przypadku spółek zależnych omawianych przedsiębiorstw w Belgii, Niemczech, Luksemburgu i Niderlandach, ich spółki dominujące powinny być uznane za odpowiedzialne solidarnie za naruszenie art. 81 WE, którego dopuściły się ich spółki zależne ze względu na fakt, że mogły one wywierać decydujący wpływ na ich politykę handlową w czasie trwania naruszenia, i że można założyć, iż skorzystały z tych uprawnień (motywy 608, 615, 622, 627, 634–641 zaskarżonej decyzji). Spółki dominujące MEE nie zostały uznane za odpowiedzialne solidarnie za działania swoich spółek zależnych, ponieważ nie zdołano wykazać, że wywierały na nie decydujący wpływ (motyw 643 zaskarżonej decyzji).

16 Dla celów obliczenia kwoty grzywien Komisja zastosowała w zaskarżonej decyzji tryb postępowania wskazany w wytycznych w sprawie metody ustalania grzywien nakładanych na mocy art. 15 ust. 2 rozporządzenia nr 17 oraz art. 65 ust. 5 [EWWiS] (Dz.U. 1998, C 9, s. 3, zwanych dalej „wytycznymi z 1998 r."). Zbadała ona również,

czy i w jaki sposób omawiane przedsiębiorstwa spełniły wymogi określone w obwieszczeniu w sprawie współpracy z 2002 r.

17 Komisja zakwalifikowała naruszenia jako „bardzo poważne", mając na uwadze ich charakter oraz fakt, że każde z nich obejmowało całe terytorium danego państwa członkowskiego (Belgia, Niemcy, Luksemburg lub Niderlandy), choć ich rzeczywisty wpływ na rynek nie mógł zostać określony (motyw 671 zaskarżonej decyzji).

18 Celem uwzględnienia rzeczywistych możliwości ekonomicznych omawianych przedsiębiorstw odnośnie do spowodowania znacznej szkody w zakresie konkurencji, Komisja dokonała dla każdego państwa członkowskiego podziału tych przedsiębiorstw na kilka kategorii wedle obrotów osiągniętych na rynku wind lub schodów ruchomych, w danym przypadku włącznie z usługami obsługi i modernizacji (motywy 672, 673 zaskarżonej decyzji).

19 Co się tyczy kartelu w Niemczech, Kone, Otis i ThyssenKrupp zostały sklasyfikowane w pierwszej kategorii z kwotą wyjściową grzywny w wysokości 70 000 000 EUR. Schindler została sklasyfikowana w drugiej kategorii z kwotą wyjściową grzywny w wysokości 17 000 000 EUR (motywy 676–679 zaskarżonej decyzji). Do kwot wyjściowych grzywien zastosowany został mnożnik wynoszący 1,7 w przypadku Otis i mnożnik wynoszący 2 w przypadku ThyssenKrupp celem uwzględnienia ich rozmiarów i globalnych zasobów, w związku z czym kwoty wyjściowe nałożonych na nie grzywien zostały zwiększone odpowiednio do 119 000 000 EUR i do 140 000 000 EUR (motywy 690, 691 zaskarżonej decyzji). W związku z tym, że naruszenie popełnione przez Kone, Otis i ThyssenKrupp trwało osiem lat i cztery miesiące (od dnia 1 sierpnia 1995 r. do dnia 5 grudnia 2003 r.), Komisja zwiększyła kwotę wyjściową grzywny w przypadku tych przedsiębiorstw o 80%. Ponieważ naruszenie popełnione przez Schindler trwało pięć lat i cztery miesiące (od 1 sierpnia 1995 r. do 6 grudnia 2000 r.), Komisja zwiększyła kwotę wyjściową grzywny w przypadku tego przedsiębiorstwa o 50%. Kwoty wyjściowe grzywny zostały wobec tego zwiększone do 126 000 000 EUR

w przypadku Kone, do 214 200 000 EUR w przypadku Otis, do 25 500 000 EUR w przypadku Schindler i do 252 000 000 EUR w przypadku ThyssenKrupp (motywy 693, 696 zaskarżonej decyzji). Komisja uznała, że ThyssenKrupp powinna zostać uznana za przedsiębiorstwo powracające do naruszenia, i zwiększyła kwotę jej grzywny o 50% biorąc pod uwagę tę okoliczność obciążającą (motywy 697–707 zaskarżonej decyzji). W przypadku omawianych przedsiębiorstw nie przyjęto wystąpienia żadnej okoliczności łagodzącej (motywy 727–729, 735, 736, 742–744, 749, 750 i 753–755 zaskarżonej decyzji). Kone skorzystała, po pierwsze, z maksymalnego zmniejszenia w wysokości 50% kwoty grzywny przewidzianego w pkt 23 lit. b) akapit pierwszy tiret pierwsze obwieszczenia w sprawie współpracy z 2002 r. i, po drugie, ze zmniejszenia kwoty grzywny o 1% w związku z brakiem zakwestionowania okoliczności faktycznych. Otis skorzystała, po pierwsze, ze zmniejszenia kwoty grzywny o 25% w ramach przedziału przewidzianego w pkt 23 lit. b) akapit pierwszy tiret drugie wskazanego obwieszczenia i, po drugie, ze zmniejszenia kwoty grzywny o 1% w związku z brakiem zakwestionowania okoliczności faktycznych. Schindler skorzystała, po pierwsze, ze zmniejszenia kwoty grzywny o 15% w ramach przedziału przewidzianego w pkt 23 lit. b) akapit pierwszy tiret trzecie wskazanego obwieszczenia i, po drugie, ze zmniejszenia kwoty grzywny o 1% w związku z brakiem zakwestionowania okoliczności faktycznych. ThyssenKrupp skorzystała ze zmniejszenia kwoty grzywny o 1% w związku z brakiem zakwestionowania okoliczności faktycznych (motywy 778–813 zaskarżonej decyzji).

20 W zakresie dotyczącym kartelu w Niderlandach Kone została sklasyfikowana w pierwszej kategorii z kwotą wyjściową grzywny w wysokości 55 000 000 EUR. Otis została sklasyfikowana w drugiej kategorii z kwotą wyjściową grzywny w wysokości 41 000 000 EUR. Schindler została sklasyfikowana w trzeciej kategorii z kwotą wyjściową grzywny w wysokości 24 500 000 EUR. ThyssenKrupp i MEE zostały sklasyfikowane w czwartej kategorii z kwotą wyjściową grzywny w wysokości 8 500 000 EUR (motywy 684, 685 zaskarżonej decyzji). Do kwot wyjściowych grzywien zastosowany został mnożnik wynoszący 1,7 w przypadku Otis i mnożnik wynoszący 2 w przypadku ThyssenKrupp celem uwzględnienia ich rozmiarów i globalnych zasobów, w związku z czym kwoty wyjściowe nałożonych na nie grzywien zostały zwiększone odpowiednio do 69 700 000 EUR i do 17 000 000 EUR (motywy 690, 691 zaskarżonej decyzji).

W związku z tym, że naruszenie popełnione przez Otis i ThyssenKrupp trwało pięć lat i dziesięć miesięcy (od dnia 15 kwietnia 1998 r. do dnia 5 marca 2004 r.), Komisja zwiększyła kwotę wyjściową grzywny w przypadku tych przedsiębiorstw o 55%. Ponieważ naruszenie popełnione przez Kone i Schindler trwało cztery lata i dziewięć miesięcy (od dnia 1 czerwca 1999 r. do dnia 5 marca 2004 r.), Komisja zwiększyła kwotę wyjściową grzywny w przypadku tych przedsiębiorstw o 45%. Ponieważ naruszenie popełnione przez MEE trwało cztery lata i jeden miesiąc (od dnia 11 stycznia 2000 r. do dnia 5 marca 2004 r.), Komisja zwiększyła kwotę wyjściową grzywny w przypadku tego przedsiębiorstwa o 40%. Kwoty wyjściowe grzywny zostały wobec tego zwiększone do 79 750 000 EUR w przypadku Kone, do 108 035 000 EUR w przypadku Otis, do 35 525 000 EUR w przypadku Schindler, do 26 350 000 EUR w przypadku ThyssenKrupp i do 11 900 000 EUR w przypadku MEE (uwagi 695, 696 zaskarżonej decyzji). Komisja uznała, że ThyssenKrupp powinna zostać uznana za przedsiębiorstwo powracające do naruszenia, i zwiększyła kwotę jej grzywny o 50%, biorąc pod uwagę tę okoliczność obciążającą (motywy 697, 698, 715–720 zaskarżonej decyzji). W przypadku omawianych przedsiębiorstw nie przyjęto wystąpienia żadnej okoliczności łagodzącej (motywy 724–726, 731, 732, 737, 739–741, 745–748, 751–755 zaskarżonej decyzji). Na podstawie obwieszczenia w sprawie współpracy z 2002 r. Otis skorzystała z pełnego zwolnienia z grzywien. ThyssenKrupp skorzystała, po pierwsze, ze zmniejszenia kwoty grzywny o 40% w ramach przedziału przewidzianego w pkt 23 lit. b) akapit pierwszy tiret pierwsze wskazanego obwieszczenia i, po drugie, ze zmniejszenia kwoty grzywny o 1% w związku z brakiem zakwestionowania okoliczności faktycznych. Schindler i MEE skorzystały ze zmniejszenia kwoty grzywny o 1% w związku z brakiem zakwestionowania okoliczności faktycznych (motywy 836–855 zaskarżonej decyzji).

21 Sentencja zaskarżonej decyzji ma następujące brzmienie:

„Artykuł pierwszy

[…]

2. W zakresie dotyczącym Niemiec, poprzez regularne i kolektywne uzgodnienia dokonywane we wskazanych poniżej okresach w ramach porozumień i uzgodnionych praktyk na poziomie krajowym celem podziału rynku, rozdzielenia między sobą zamówień publicznych, a także prywatnych i innych umów zgodnie z wcześniej ustalonymi udziałami w rynku sprzedaży i obsługi w dziedzinie wind i schodów ruchomych, następujące przedsiębiorstwa naruszyły art. 81 [WE]:

— Kone: [KC] i [Kone w Niemczech]: od dnia 1 sierpnia 1995 r. do dnia 5 grudnia 2003 r.;

— Otis: [UTC], [OEC] i [Otis w Niemczech]: od dnia 1 sierpnia 1995 r. do dnia 5 grudnia 2003 r.;

— Schindler: Schindler Holding […] i [Schindler w Niemczech]: od dnia 1 sierpnia 1995 r. do dnia 6 grudnia 2000 r.; oraz

— ThyssenKrupp: [TKAG], [TKE], [TKA] i [TKF]: od dnia 1 sierpnia 1995 r. do dnia 5 grudnia 2003 r.

[…]

4. W zakresie dotyczącym Niderlandów, poprzez regularne i kolektywne uzgodnienia dokonywane we wskazanych poniżej okresach w ramach porozumień i uzgodnionych praktyk na poziomie krajowym celem podziału rynku, rozdzielenia między sobą zamówień publicznych, a także prywatnych i innych umów zgodnie z wcześniej ustalonymi udziałami w rynku sprzedaży i obsługi oraz celem zaniechania konkurowania między sobą w zakresie umów obsługi i modernizacji w dziedzinie wind i schodów ruchomych, następujące przedsiębiorstwa naruszyły art. 81 [WE]:

— Kone: [KC] i [Kone w Niderlandach]: od dnia 1 czerwca 1999 r. do dnia 5 marca 2004 r.;

— Otis: [UTC], [OEC] i [Otis w Niderlandach]: od dnia 15 kwietnia 1998 r. do dnia 5 marca 2004 r.;

— Schindler: Schindler Holding […] i [Schindler w Niderlandach]: od dnia 1 czerwca 1999 r. do dnia 5 marca 2004 r.;

— ThyssenKrupp: [TKAG] i [TKL]: od dnia 15 kwietnia 1998 r. do dnia 5 marca 2004 r.; oraz

— [MEE]: od dnia 11 stycznia 2000 r. do dnia 5 marca 2004 r.

Artykuł 2

[…]

2. W związku z naruszeniami popełnionymi w Niemczech, wskazanymi w art. 1 ust. 2 nałożone zostają następujące kary:

— Kone: [KC] i [Kone w Niemczech], solidarnie: 62 370 000 EUR;

— Otis: [UTC], [OEC] i [Otis w Niemczech], solidarnie: 159 043 500 EUR;

— Schindler: Schindler Holding […] i [Schindler w Niemczech], solidarnie: 21 458 250 EUR; oraz

— ThyssenKrupp: [TKAG], [TKE], [TKA] i [TKF], solidarnie: 374 220 000 EUR.

[…]

4. W związku z naruszeniami popełnionymi w Niderlandach, wskazanymi w art. 1 ust. 4, nałożone zostają następujące kary:

— Kone: [KC] i [Kone w Niderlandach], solidarnie: 79 750 000 EUR;

— Otis: [UTC], [OEC] i [Otis w Niderlandach], solidarnie: 0 EUR;

— Schindler: Schindler Holding […] i [Schindler w Niderlandach], solidarnie: 35 169 750 EUR;

— ThyssenKrupp: [TKAG] i [TKL], solidarnie: 23 477 850 EUR; oraz

— [MEE]: 1 841 400 EUR.

[…]".

Przebieg postępowania i żądania stron

22 Pismem złożonym w dniu 8 maja 2007 r. w sekretariacie Sądu KC, Kone w Niemczech i Kone w Niderlandach, będące skarżącymi, wniosły niniejszą skargę.

23 Na podstawie sprawozdania sędziego sprawozdawcy Sąd (ósma izba) postanowił otworzyć procedurę ustną i w ramach środków organizacji postępowania przewidzianych w art. 64 swojego regulaminu postępowania przedstawił skarżącym pytanie na piśmie i zażądał przedstawienia przez strony dokumentów. Skarżące nie udzieliły odpowiedzi na pytanie Sądu w wyznaczonym terminie. Uczyniły to natomiast pismem z dnia 10 września 2009 r. W piśmie tym oraz w piśmie z dnia 28 września 2009 r. skarżące podkreśliły poufny charakter niektórych danych i wniosły o pominięcie tych danych w ogłoszeniach Sądu. Strony odpowiedziały w wyznaczonym terminie na żądanie przedstawienia dokumentów.

24 Na rozprawie w dniu 16 października 2009 r. wysłuchano wystąpień stron oraz ich odpowiedzi na pytania ustne postawione przez Sąd.

25 Postanowieniem z dnia 14 października 2009 r. Sąd zarządził na podstawie art. 65 lit. b), art. 66 ust. 1 i art. 67 ust. 3 akapit drugi regulaminu postępowania, by Komisja przedstawiła dokumenty, które uznała za poufne. Komisja uczyniła to w wyznaczonym terminie. Sąd stwierdził, że omawiane dokumenty nie są konieczne do rozstrzygnięcia sporu i w związku z tym zwrócił je Komisji bez podania do wiadomości skarżących. Procedura ustna została zamknięta.

26 Skarżące wnoszą do Sądu o:

— stwierdzenie nieważności art. 2 ust. 2 zaskarżonej decyzji, w zakresie, w jakim nakłada ona grzywnę na KC i na Kone w Niemczech, i nienałożenie grzywny lub nałożenie niższej jej kwoty od przewidzianej w decyzji Komisji;

— stwierdzenie nieważności art. 2 ust. 4 zaskarżonej decyzji, w zakresie, w jakim nakłada ona grzywnę na KC i na Kone w Niderlandach, i nałożenie niższej kwoty grzywny od przewidzianej w decyzji Komisji;

— obciążenie Komisji kosztami postępowania.

27 Komisja wnosi do Sądu o:

— oddalenie skargi;

— obciążenie skarżących kosztami postępowania.

Co do prawa

28 Skarżące kwestionują, po pierwsze, zgodność z prawem art. 2 ust. 2 zaskarżonej decyzji, na mocy którego nałożono grzywny na wskazane przedsiębiorstwa za naruszenia popełnione w Niemczech, oraz, po drugie, zgodność z prawem art. 2 ust. 4 zaskarżonej decyzji, na mocy którego nałożono grzywny na wskazane przedsiębiorstwa za naruszenia popełnione w Niderlandach.

29 Skarżące podnoszą w tym zakresie trzy zarzuty. Zarzut pierwszy jest oparty na naruszeniu wytycznych z 1998 r. i zasady proporcjonalności przy określaniu kwoty wyjściowej grzywien. Zarzut drugi oparty jest na naruszeniu obwieszczenia w sprawie współpracy z 2002 r. i naruszeniu zasad ochrony uzasadnionych oczekiwań, równości traktowania i prawa do obrony. Zarzut trzeci oparty jest na naruszeniu zasady

ochrony uzasadnionych oczekiwań i równości traktowania przy określaniu kwoty zmniejszenia grzywien przyznanego w związku ze współpracą poza ramami obwieszczenia w sprawie współpracy z 2002 r.

W przedmiocie zarzutu opartego na naruszeniu wytycznych z 1998 r. i zasady proporcjonalności przy określaniu kwoty wyjściowej grzywien

30 Skarżące podnoszą, że Komisja dopuściła się błędu przy stosowaniu wytycznych z 1998 r. i naruszyła zasadę proporcjonalności przy ustalaniu kwot wyjściowych grzywien nałożonych w związku z naruszeniami popełnionymi w Niemczech i w Niderlandach.

31 Na wstępie należy przypomnieć, że z utrwalonego orzecznictwa wynika, że Komisja dysponuje szerokim zakresem uznania w odniesieniu do metody obliczania grzywien. Owa metoda, określona w wytycznych z 1998 r., obejmuje różne elementy cechujące się elastycznością, umożliwiające Komisji skorzystanie z przysługującego jej uznania w sposób zgodny z przepisami art. 23 ust. 2 rozporządzenia nr 1/2003 (zob. podobnie wyrok Trybunału z dnia 3 września 2009 r. w sprawach połączonych C-322/07 P, C-327/07 P i C-338/07 P, Zb.Orz. s. I-7191, pkt 112 i przytoczone tam orzecznictwo).

32 Wagę naruszeń unijnego prawa konkurencji należy ustalić na podstawie licznych okoliczności, do których należą szczególne okoliczności sprawy, jej kontekst i odstraszające działanie grzywien, przy czym nie ma potrzeby ustalania wiążącej lub wyczerpującej listy kryteriów, które należy obowiązkowo uwzględnić (wyroki Trybunału:

z dnia 19 marca 2009 r. w sprawie C-510/06 P Archer Daniels Midland przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. I-1843, pkt 72; z dnia 3 września 2009 r. w sprawie C-534/07 P Prym i Prym Consumer przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. I-7415, pkt 54).

33 Jak zostało wskazane w pkt 16 powyżej Komisja określiła w niniejszej sprawie kwotę grzywien, stosując metodę zdefiniowaną w wytycznych z 1998 r.

34 Wytycznych z 1998 r. nie można uznać za normę prawną, której w każdym razie musi przestrzegać administracja, lecz za normę postępowania, która stanowi pewną wskazówkę dla praktyki administracyjnej i od której administracja nie może odstąpić w konkretnym przypadku bez podania powodów, które byłyby zgodne z zasadą równego traktowania (zob. wyrok Trybunału z dnia 28 czerwca 2005 r. w sprawach połączonych C-189/02 P, C-202/02 P, od C-205/02 P do C-208/02 P i C-213/02 P Dansk Rørindustri i in. przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. I-5425, pkt 209 i przytoczone tam orzecznictwo, wyrok Sądu z dnia 8 października 2008 r. w sprawie T-73/04 Carbone-Lorraine przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. II-2661, pkt 70).

35 Przyjmując takie normy postępowania i ogłaszając poprzez publikację, że będzie ona je stosować od tej pory do przypadków w nich przewidzianych, Komisja sama wyznacza sobie granice swobodnego uznania i nie może odejść od tych norm bez narażania się w danym przypadku na sankcję za naruszenie ogólnych zasad prawa, takich jak zasada równego traktowania lub zasada ochrony uzasadnionych oczekiwań (zob. ww. w pkt 34 wyrok w sprawach połączonych Dansk Rørindustri i in. przeciwko Komisji, pkt 211 i przytoczone tam orzecznictwo; ww. w pkt 34 wyrok w sprawie Carbone-Lorraine przeciwko Komisji, pkt 71).

36 Ponadto wytyczne z 1998 r. określają w sposób generalny i abstrakcyjny tryb postępowania, jaki narzuciła sobie Komisja dla celów ustalenia kwoty grzywien nałożonych w tej decyzji, i zapewniają w konsekwencji tym przedsiębiorstwom pewność prawa (ww. w pkt 34 wyrok w sprawie Dansk Rørindustri i in. przeciwko Komisji, pkt 211, 213).

37 Należy wreszcie przypomnieć, że wytyczne z 1998 r. przewidują w pierwszej kolejności ocenę wagi naruszenia jako takiego, na podstawie którego może zostać ustalona ogólna kwota wyjściowa (pkt 1 A akapit drugi). W drugiej kolejności waga naruszenia jest analizowana pod kątem rodzaju popełnionego naruszenia i charakterystyki danego przedsiębiorstwa, w szczególności jego rozmiaru i jego pozycji na danym rynku, co prowadzi do wyważenia kwoty wyjściowej, do klasyfikacji przedsiębiorstw w kategoriach i do określenia kwoty wyjściowej (pkt 1 A akapity od trzeciego do siódmego).

38 W niniejszej sprawie, w zakresie dotyczącym oceny wagi naruszenia dokonanej w zaskarżonej decyzji, Komisja zbadała równolegle cztery naruszenia stwierdzone w art. 1 zaskarżonej decyzji, „mając na uwadze, że […] charakteryzowały się [one] pewnymi wspólnymi elementami" (motyw 657 zaskarżonej decyzji).

39 W zakresie dotyczącym charakteru naruszeń Komisja wyjaśnia w motywach 658 i 659 zaskarżonej decyzji:

„658 Naruszenia będące przedmiotem niniejszej decyzji stanowią zasadniczo niejawne porozumienie pomiędzy konkurującymi podmiotami podjęte w celu podziału rynku między sobą lub zamrożenia udziału rynkowego poprzez podział planów sprzedaży i instalacji nowych wind lub schodów ruchomych, i w celu zaniechania konkurowania między sobą w zakresie obsługi i modernizacji wind i schodów ruchomych (poza Niemcami, gdzie działalność w zakresie obsługi i modernizacji nie stanowiła przedmiotu dyskusji między członkami kartelu). Tego rodzaju ograniczenia horyzontalne są ze swej natury najcięższymi naruszeniami art. 81 [WE]. Naruszenia w tej sprawie sztucznie pozbawiły klientów korzyści, których mogliby oczekiwać w razie, gdyby istniał mechanizm konkurencyjnej oferty. Należy również wskazać, że niektóre z projektów, w ramach których dopuszczono się oszustwa, stanowiły zamówienia publiczne finansowane z podatków i realizowane właśnie w celu uzyskania konkurencyjnych ofert przedstawiających dobry stosunek jakości do ceny.

659 Celem dokonania oceny wagi naruszenia elementy dotyczące jego przedmiotu są generalnie bardziej istotne od elementów dotyczących jego skutków, w szczególności gdy porozumienia, jak w niniejszej sprawie, dotyczą bardzo poważnych naruszeń, takich jak ustalenie cen i podział rynku. Skutki porozumienia stanowią zasadniczo kryterium niewpływające na ocenę ważności naruszenia".

40 Komisja stwierdza, że „nie usiłowała wykazać w sposób precyzyjny skutków naruszenia, ponieważ niemożliwe jest ustalenie z wystarczającą pewnością mających zastosowanie czynników konkurencji (cena, warunki handlowe, jakość, innowacja i inne) w sytuacji, gdyby naruszenie nie wystąpiło" (motyw 660 zaskarżonej decyzji). Mimo to uważa ona, iż „jest […] oczywiste, że naruszenia miały rzeczywisty wpływ na rynek", i wyjaśnia w tym względzie, iż „okoliczność, że różne uzgodnienia antykonkurencyjne zostały podjęte przez członków kartelu, wskazuje sama w sobie na wystąpienie wpływu na rynek, nawet jeśli wpływ rzeczywisty jest trudny do określenia, ponieważ nie wiadomo w szczególności, czy w ramach innych projektów dopuszczono się oszustwa w zakresie ofert, a jeśli tak, to w ilu projektach to nastąpiło, ani ile projektów mogło być przedmiotem podziału pomiędzy członków kartelu bez konieczności kontaktowania się między nimi" (motyw 660 zaskarżonej decyzji). W tymże motywie Komisja dodaje, że „duże łączne udziały w rynku konkurentów wskazują na możliwe skutki antykonkurencyjne i stosunkowa stabilność tych udziałów w rynku podczas całego okresu naruszenia potwierdza wystąpienie tych skutków".

41 Następnie, w motywach 661–669 zaskarżonej decyzji, Komisja odpowiada na argumenty podniesione przez skarżących w toku postępowania administracyjnego zmierzające do wykazania ograniczonego wpływu naruszeń na rynek.

42 Co się tyczy geograficznego zakresu rynku, o którym mowa, Komisja podnosi w motywie 670 zaskarżonej decyzji, że „kartele będące przedmiotem zaskarżonej decyzji obejmowały odpowiednio całe terytorium Belgii, Niemiec, Luksemburga i Niderlandów" oraz że „z orzecznictwa wynika w sposób jasny, że krajowy rynek obejmujący pod względem geograficznym całe państwo członkowskie stanowi już jako taki istotną część wspólnego rynku".

43 Wreszcie, w motywie 671 zaskarżonej decyzji, Komisja stwierdza, że „każdy adresat decyzji dopuścił się przynajmniej jednego bardzo poważnego naruszenia art. 81 WE […], mając na uwadze charakter tych naruszeń oraz okoliczność, że każde z nich obejmowało całe terytorium danego państwa członkowskiego (Belgię, Niemcy, Luksemburg i Niderlandy)". Komisja wywodzi stąd wniosek, że „w związku z charakterem tych czynników naruszenia powinny zostać uznane za bardzo poważne, nawet jeśli ich rzeczywisty wpływ nie może zostać stwierdzony".

44 Po pierwsze, co się tyczy naruszenia, które wystąpiło w Niemczech, skarżące podnoszą, że zaskarżona decyzja nie uwzględnia stwierdzeń samej Komisji, wedle których kartel w Niemczech nie dotyczył wszystkich projektów w dziedzinie wind. W związku z tym na rynek dotknięty naruszeniem składałyby się jedynie projekty z dziedziny wind o wartości przekraczającej milion euro, czyli około 20–30% całego rynku, co zostało potwierdzone przez Kone, Otis i ThyssenKrupp w ich wnioskach o zwolnienie z grzywien (motywy 281–664 zaskarżonej decyzji). W replice skarżące wskazują również, że porównanie pomiędzy ogólną kwotą wyjściową określoną w zakresie dotyczącym naruszenia w Niemczech z jednej strony a kwotami ustalonymi w zakresie dotyczącym naruszenia w Belgii i w Niderlandach z drugiej strony potwierdza brak proporcjonalności kwoty wyjściowej określonej za naruszenie popełnione w Niemczech, ponieważ inaczej niż w przypadku kartelu w Niemczech, kartele w Belgii i w Niderlandach dotyczyły całości rynku wind.

45 W tym względzie należy podkreślić, że skarżące nie zakwestionowały zgodności z prawem trybu postępowania wskazanego w pkt 1 A wytycznych z 1998 r. w zakresie dotyczącym określenia ogólnej kwoty wyjściowej grzywny. Tymczasem ten tryb postępowania opiera się na zasadzie ryczałtu, wedle której ogólna kwota wyjściowa grzywny, określona na podstawie wagi naruszenia, jest obliczana z uwzględnieniem charakteru i geograficznego zakresu naruszenia oraz na podstawie jego rzeczywistego wpływu na rynek, tam gdzie może to być zmierzone (wyroki Sądu: z dnia 15 marca 2006 r. w sprawie T-15/02 BASF przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. II-497, pkt 134; z dnia 6 maja 2009 r. w sprawie T-116/04 Wieland-Werke przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. II-1087, pkt 62).

46 Ponadto rozmiar rynku właściwego nie jest co do zasady kryterium obowiązkowym, lecz tylko jednym spośród wielu istotnych kryteriów oceny wagi naruszenia i ustalenia wysokości grzywny, a zgodnie z orzecznictwem Komisja nie jest zobowiązana do określenia granic właściwego rynku ani do oceny jego rozmiaru, gdy dane naruszenie ma charakter antykonkurencyjny (zob. podobnie ww. w pkt 32 wyrok w sprawie Prym i Prym Consumer przeciwko Komisji, pkt 55, 64; wyrok Sądu z dnia 30 września 2009 r. w sprawie T-161/05 Hoechst przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. II-3555, pkt 109). W związku z tym, dla celów określenia kwoty wyjściowej grzywny Komisja może, nie mając jednak takiego obowiązku, uwzględnić wartość rynku, w zakresie którego doszło do naruszenia (zob. podobnie ww. w pkt 45 wyroki: w sprawie BASF przeciwko Komisji, pkt 134; w sprawie Wieland-Werke przeciwko Komisji, pkt 63 i przytoczone tam orzecznictwo). Wytyczne z 1998 r. nie przewidują bowiem, iż kwota grzywien jest obliczana na podstawie całkowitego obrotu albo obrotu uzyskanego przez przedsiębiorstwa na danym rynku. Nie stoją one jednak na przeszkodzie temu, aby takie obroty zostały wzięte pod uwagę przy ustalaniu kwoty grzywny, tak by przestrzegane były ogólne zasady prawa Unii oraz gdy wymagają tego okoliczności (wyrok Sądu z dnia 9 lipca 2003 r. w sprawie T-224/00 Archer Daniels Midland i Archer Daniels Midland Ingredients przeciwko Komisji, Rec. s. II-2597, pkt 187).

47 Argument skarżących, wedle którego ogólna kwota wyjściowa grzywny określona za naruszenie popełnione w Niemczech powinna odpowiadać ograniczonemu – wedle nich – rozmiarowi omawianego rynku, jest zatem oparty na błędnej przesłance i należy go oddalić.

48 W niniejszej sprawie, jak zostało wskazane w pkt 38–43 powyżej, Komisja przy określaniu wagi naruszenia wzięła pod uwagę charakter naruszenia i geograficzny zakres danego rynku.

49 Wbrew stanowisku skarżących, z motywu 664 zaskarżonej decyzji – w którym Komisja ponadto odpowiada na argument Kone i Otis dotyczący ograniczonego ich zdaniem wpływu na naruszenie – wynika, że umowy w Niemczech nie naruszyły jedynie dziedziny schodów ruchomych i projektów z zakresu wind o wartości przekraczającej

milion euro, bowiem Komisja stwierdziła, że jest prawdopodobne, „iż działalności w ramach kartelu w zakresie projektów wind przekraczające milion euro, które obejmowały windy o dużej prędkości i dużej wartości, wywarły wpływ na funkcjonowanie pozostałego rynku wind". W motywie tym Komisja wskazała również, że całkowita wartość projektu miała większe znaczenie od liczby i rodzaju wind, że niemożliwe było wykazanie precyzyjnych skutków naruszenia oraz że na podstawie okoliczności faktycznych wykazano w sposób jasny, że zamiarem stron nie było wykluczenie niektórych rodzajów produktów, lecz porozumienie co do projektów, w których konkurenci mogli zostać w prostszy sposób wyeliminowani.

50 Należy również przypomnieć, że we wniosku na podstawie obwieszczenia w sprawie współpracy z 2002 r. w zakresie dotyczącym Niemiec, Kone sama wyraźnie oświadczyła, że [*poufne*] [1] (zob. także motyw 256 zaskarżonej decyzji), co raczej sugeruje, że kartel miał na celu zamrożenie udziałów w rynku wind w całości. Jak podkreśla Komisja, porozumienie wyłącznie na poziomie projektów przekraczających million euro byłoby nie do pogodzenia z agresywną konkurencją w zakresie projektów o mniejszej wartości. Ponadto, jak wynika z motywu 241 zaskarżonej decyzji, który nie został zakwestionowany przez skarżące, ThyssenKrupp również oświadczyła, że wyjątkowo były brane pod uwagę mniejsze projekty. Z powyższego wynika, że należy oddalić argument skarżących, wedle którego w zakresie dotyczącym wind jedynie około 20–30% rynku niemieckiego było objęte kartelem.

51 Ponadto, co się tyczy kartelu w Niemczech, należy zauważyć, że nawet jeśli Komisja nie usiłowała wykazać w sposób precyzyjny skutków naruszenia (motyw 660 zaskarżonej decyzji), określiła jednak zmniejszoną kwotę wyjściową, aby jako okoliczność przemawiającą na rzecz wskazanych przedsiębiorstw uwzględnić możliwość, że kartele nie dotknęły bezpośrednio całego rynku wind. Jak wskazała Komisja w motywie 664 zaskarżonej decyzji w odpowiedzi na niektóre argumenty uczestników kartelu,

1 – Nieujawnione, poufne informacje.

wedle których kartel ten, w zakresie dotyczącym wind obejmował wyłącznie windy o dużej prędkości, rzeczywiście wzięła ona pod uwagę przy określaniu kwoty wyjściowej grzywny „okoliczność, że działalność kartelu być może nie wpłynęła bezpośrednio na cały rynek wind". Kwota wyjściowa grzywny w Niemczech została ustalona na niższym poziomie – gdy wyrazić ją procentowo w stosunku do rozmiaru całego rynku – niż kwoty zastosowane w przypadku innych karteli wskazanych w zaskarżonej decyzji (zob. pkt 55 poniżej).

52 Ponadto, nawet gdyby przyjąć, że w zakresie dotyczącym wind kartel w Niemczech obejmował wyłącznie projekty o wartości przekraczającej milion euro, co nie zostało wykazane przez skarżące i czemu zaprzeczyła ponadto ThyssenKrupp w niektórych oświadczeniach (zob. pkt 50 powyżej), to kwota wyjściowa grzywny pozostałaby uzasadniona, nawet w porównaniu z kwotami ustalonymi w przypadku pozostałych karteli. W tym względzie należy podkreślić, że pod kątem geograficznym rynek dotknięty kartelami w Niemczech był wyraźnie większy od rynków dotkniętych pozostałymi kartelami.

53 Ponadto należy podkreślić, że stosunkowo niewielki rozmiar rynku omawianych produktów, nawet przy założeniu, że zostałby wykazany, miałby pomniejsze znaczenie w porównaniu z całością innych elementów świadczących o wadze naruszenia, które zostały wskazane w motywach 657–671 zaskarżonej decyzji i opisane w pkt 38–43 powyżej (zob. podobnie wyrok Sądu z dnia 27 września 2006 r. w sprawie T-322/01 Roquette Frères przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. II-3137, pkt 151).

54 Wreszcie, nawet gdyby przyjąć, że przy stwierdzeniu wielu bardzo poważnych naruszeń w jednej decyzji Komisja powinna zachować proporcjonalną zależność pomiędzy kwotą wyjściową a rozmiarem różnych rynków, na których wystąpiło naruszenie, to w niniejszej sprawie nic nie wskazuje na to, że ogólna kwota wyjściowa ustalona w przypadku kartelu w Niemczech jest nieproporcjonalna w stosunku do ogólnych kwot wyjściowych ustalonych dla karteli w Belgii i w Niderlandach.

55 Analiza istotnych dla sprawy danych wykazuje, że Komisja, uwzględniając rozmiar danych rynków, ustaliła kwotę wyjściową za naruszenia w odpowiednich państwach członkowskich w sposób rozsądny i spójny, nie stosując przy tym ścisłego wzoru matematycznego, do czego w każdym razie nie była zobowiązana (zob. pkt 45–47 powyżej). Z jednej strony, w przypadku wyraźnie największego rynku w Niemczech o wartości 576 mln EUR, ogólna kwota wyjściowa została określona na 70 mln EUR. Z drugiej strony, w przypadku dwóch kolejnych rynków w hierarchii ważności, a mianowicie rynku w Niderlandach i w Belgii o wartości, odpowiednio, 363 mln EUR i 254 mln EUR, ogólna kwota wyjściowa została określona, odpowiednio na 55 mln EUR i na 40 mln EUR.

56 W tych okolicznościach, mając na uwadze zasadę ryczałtu leżącą u podstaw trybu postępowania wskazanego w pkt 1 A wytycznych z 1998 r., który nie zobowiązuje Komisji przy ustalaniu ogólnej kwoty wyjściowej grzywny do uwzględnienia rozmiaru danego rynku i tym bardziej nie nakłada na Komisję obowiązku określenia tej kwoty na podstawie stałego procentu całkowitego obrotu rynku (zob. podobnie ww. w pkt 45 wyrok w sprawie BASF przeciwko Komisji, pkt 134), ogólna kwota wyjściowa określona w przypadku naruszenia w Niemczech nie może być uznana za nieproporcjonalną względem kwot wyjściowych określonych w przypadku naruszeń w Belgii i Niderlandach.

57 Po drugie, w zakresie dotyczącym wagi naruszenia w Niderlandach, Kone przypomina, że Komisja powinna wziąć pod uwagę sam charakter naruszenia, jego konkretny wpływ na rynek, o ile jest możliwy do ustalenia i rozmiar danego rynku pod kątem geograficznym.

58 Skarżące podnoszą, że Komisja wywiodła błędny wniosek, że naruszenia w Niderlandach miały ten sam charakter co naruszenia popełnione w Belgii, Niemczech i w Luksemburgu, co stanowi oczywisty błąd w ocenie i naruszenie zasady równego traktowania. W tym względzie skarżące podnoszą po pierwsze, że we wskazanych państwach członkowskich porozumienia były zasadniczo podejmowane na najwyższym szczeblu kierowniczym. Po drugie, podział projektów opierał się na uprzednio ustalonym rozdziale rynku pomiędzy uczestników kartelu i miał na celu zamrożenie

udziałów w rynku. Po trzecie, dochowano ustaleń wedle wykazów projektów. Ponadto uczestnicy kartelu podjęli nadzwyczajne środki celem zatajenia swojego niezgodnego z prawem zachowania. Po czwarte, w Belgii i w Luksemburgu naruszenia dotyczyły wszystkich projektów i kontraktów, a w Niemczech wszystkich projektów o wartości przekraczającej określoną kwotę. Po piąte w Belgii istniał mechanizm kompensat w gałęzi „usług". Całość tych okoliczności faktycznych nie wystąpiła w przypadku naruszenia popełnionego w Niderlandach.

59 Należy stwierdzić, że nawet gdyby uznać, że te okoliczności zostały wykazane, nie można w oparciu o nie podważyć oceny Komisji dotyczącej charakteru naruszenia stwierdzonego przez Niderlandy w motywie 658 zaskarżonej decyzji. Naruszenie popełnione w Niderlandach, podobnie jak naruszenia popełnione w Belgii, Niemczech i Luksemburgu zasadniczo polegały na tajnych porozumieniach pomiędzy konkurentami podjętymi w celu podziału rynku lub zamrożenia udziałów w rynku poprzez rozdzielenie projektów sprzedaży i instalacji nowych wind i schodów ruchomych oraz w celu zaniechania konkurencji w zakresie dotyczącym obsługi i modernizacji wind i schodów ruchomych (poza Niemcami, gdzie działalność w zakresie obsługi i modernizacji nie stanowiła przedmiotu ustaleń pomiędzy członkami kartelu). Tego rodzaju ograniczenia horyzontalne są ze swej natury najcięższymi naruszeniami art. 81 WE (motyw 658 zaskarżonej decyzji), co wynika w sposób wyraźny z pkt 1 A wytycznych z 1998 r. i co kwalifikuje tego typu naruszenia jako „bardzo poważne".

60 Zdaniem skarżących naruszenie w Niderlandach miało ponadto mniejszy wpływ na rynek niż kartele w Belgii, Niemczech i Luksemburgu. Wbrew temu, co wskazała Komisja, możliwe jest określenie wpływu na rynek w sposób ogólny, poprzez porównanie wartości danych projektów z ogólną wartością rynku. Ponadto Otis, Thyssen-Krupp i Kone szacują, że naruszeniem mogło być objęte mniej niż 10% rynku. Tytułem ewentualnym, Kone podnosi, że w świetle dowodów, charakteru naruszenia oraz jego wpływu Komisja powinna była zakwalifikować naruszenie w Niderlandach jako

„poważne", a nie jako „bardzo poważne", i że w konsekwencji powinna ona była również zmniejszyć kwotę podstawową grzywny za naruszenie popełnione w Niderlandach.

61 Zgodnie z pkt 1 A akapit pierwszy wytycznych z 1998 r. Komisja powinna, w ramach oceny wagi naruszenia, przeprowadzić badanie konkretnego wpływu na rynek wyłącznie wówczas, jeśli można go określić (zob. ww. w pkt 32 wyrok w sprawie Prym i Prym Consumer przeciwko Komisji, pkt 74 i przytoczone tam orzecznictwo; ww. w pkt 46 wyrok Sądu w sprawie Archer Daniels Midland i Archer Daniels Midland Ingredients przeciwko Komisji, pkt 143; wyrok z dnia 5 kwietnia 2006 r. w sprawie T-279/02 Degussa przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. II-897, pkt 216).

62 Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem, w celu oceny rzeczywistego wpływu naruszenia na rynek Komisja jest zobowiązana do przyjęcia za punkt odniesienia konkurencji, jaka normalnie istniałaby w przypadku braku naruszenia (zob. ww. w pkt 34 wyrok w sprawie Carbone-Lorraine przeciwko Komisji, pkt 83 i przytoczone tam orzecznictwo).

63 W niniejszej sprawie Komisja wskazuje w motywie 660 zaskarżonej decyzji, że „nie usiłowała wykazać w sposób precyzyjny skutków naruszenia, ponieważ niemożliwe jest ustalenie z wystarczającą pewnością mających zastosowanie czynników konkurencji (cena, warunki handlowe, jakość, innowacja i inne) w sytuacji, gdyby naruszenie nie wystąpiło". Choć Komisja oceniła w motywie 660 zaskarżonej decyzji, że jest oczywiste, iż kartele miały rzeczywisty wpływ na rynek od samego początku ich trwania, i choć Komisja oddaliła w motywach 661–669 argumenty wskazanych przedsiębiorstw zmierzające do wykazania zmniejszonego wpływu karteli, należy jednak stwierdzić, że w ramach oceny wagi naruszeń w zaskarżonej decyzji nie uwzględniono ich ewentualnego wpływu na rynek.

64 W związku z tym, w motywie 671 zaskarżonej decyzji, Komisja opiera swe wnioski w zakresie oceny wagi naruszeń wyłącznie na charakterze tych naruszeń i na ich zakresie geograficznym. Komisja dochodzi bowiem we wskazanym motywie do wniosku, że „mając na uwadze charakter tych naruszeń oraz okoliczność, że każde

z nich obejmowało całe terytorium danego państwa członkowskiego (Belgia, Niemcy, Luksemburg i Niderlandy) […] [należy stwierdzić, że] każdy adresat decyzji dopuścił się jednego lub większej liczby bardzo poważnych naruszeń art. 81 WE".

65 Co się tyczy argumentu, wedle którego możliwe jest określenie wpływu na rynek w sposób ogólny, poprzez porównanie wartości danych projektów z ogólną wartością rynku, należy stwierdzić, że skarżący nie przedstawiają w sposób dokładny sposobu, w jakim powinien zostać ustalony wpływ na rynek. W tym zakresie skarżące odsyłają w replice do wyjaśnień Kone zawartych w odpowiedzi na pismo w sprawie przedstawienia zarzutów. Bez konieczności rozstrzygania w przedmiocie dopuszczalności tego rodzaju argumentacji zawartej w załączniku do skargi, należy wskazać, że skarżące ograniczają się do wskazania ograniczonego wpływu kartelu na rynek w Niderlandach i powołują się w tym zakresie zasadniczo na deklaracje wskazanych przedsiębiorstw, wedle których przedmiotem kartelu była ograniczona liczba projektów. Tymczasem, jak wskazuje Komisja, tego rodzaju oświadczenia nie oznaczają, że wpływ naruszenia był możliwy do określenia, ponieważ nie jest znany zakres kartelu. Komisja wskazała zatem, np. w motywie 384 zaskarżonej decyzji, co nie zostało zakwestionowane przez skarżących, że „brak było konieczności podziału wszystkich projektów w Niderlandach, ponieważ dane przedsiębiorstwa miały omawiać jedynie te projekty, które nie zostały uzyskane automatycznie przez jedno z nich ze względu na utrwaloną relację z klientem". Ponadto argumenty skarżących nie są w stanie podważyć wniosku Komisji zawartego w motywie 660 zaskarżonej decyzji, wedle którego niemożliwe jest ustalenie z wystarczającą pewnością mających zastosowanie czynników konkurencji (cena, warunki handlowe, jakość, innowacja i inne) w sytuacji, gdyby naruszenie nie wystąpiło (zob. pkt 62, 63 powyżej).

66 W każdym razie należy stwierdzić, że argumenty skarżących nie podważają kwalifikacji naruszenia w Niderlandach jako „bardzo poważnego".

67 Należy również wskazać, że z samej swej natury naruszenia stwierdzone w zaskarżonej decyzji są jednymi z najcięższych naruszeń art. 81 WE, ponieważ ich przedmiotem były „tajne porozumienia pomiędzy konkurentami podjęte w celu podziału rynku lub zamrożenia udziałów w rynku poprzez rozdzielenie projektów sprzedaży i instalacji nowych wind i schodów ruchomych oraz w celu zaniechania konkurencji w zakresie dotyczącym obsługi i modernizacji wind i schodów ruchomych (poza Niemcami, gdzie działalność w zakresie obsługi i modernizacji nie stanowiła przedmiotu ustaleń pomiędzy członkami kartelu)" (motyw 658 zaskarżonej decyzji). W tym względzie, z wytycznych z 1998 r. wynika, że naruszenia „bardzo poważne" polegają przede wszystkim na ograniczeniach horyzontalnych, takich jak kartele cenowe i podział rynku lub inne praktyki wymierzone we właściwe funkcjonowanie rynku wewnętrznego. Naruszenia te znajdują się również wśród przykładów porozumień wyraźnie uznanych za niezgodne ze wspólnym rynkiem w art. 81 ust. 1 lit. c) WE. Porozumienia te, poza ciężkim zakłóceniem gry rynkowej, którą za sobą pociągają z uwagi na to, że zobowiązują strony do zachowania odrębnych rynków, często ograniczonych granicami krajowymi, powodują izolację tych rynków, naruszając w ten sposób fundamentalny cel traktatu WE dotyczący integracji rynku wspólnotowego. Również naruszenia tego rodzaju, w szczególności w zakresie porozumień horyzontalnych, są kwalifikowane przez orzecznictwo jako „szczególnie poważne" lub „naruszenia oczywiste" (wyroki Sądu: z dnia 6 kwietnia 1995 r. w sprawie T-148/89 Tréfilunion przeciwko Komisji, Rec. s. II-1063, pkt 109; z dnia 15 września 1998 r. w sprawach połączonych T-374/94, T-375/94, T-384/94 i T-388/94 European Night Services i in. przeciwko Komisji, Rec. s. II-3141, pkt 136; z dnia 18 lipca 2005 r. w sprawie T-241/01 Scandinavian Airlines System przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. II-2917, pkt 85).

68 Ponadto z utrwalonego orzecznictwa wynika, że skutek praktyki antykonkurencyjnej nie jest sam w sobie kryterium rozstrzygającym dla oceny odpowiedniej wysokości grzywny. W szczególności elementy objęte aspektem zamiaru mogą być istotniejsze niż elementy dotyczące tych skutków, przede wszystkim gdy chodzi o naruszenia, które są poważne same z siebie, takie jak podział rynków (wyrok Trybunału z dnia 2 października 2003 r. w sprawie C-194/99 P Thyssen Stahl przeciwko Komisji, Rec. s. I-10821, pkt 118; ww. w pkt 32 wyrok w sprawie Prym i Prym Consumer przeciwko Komisji, pkt 96; wyrok Sądu z dnia 13 grudnia 2001 r. w sprawach połączonych

T-45/98 i T-47/98 Krupp Thyssen Stainless i Acciai speciali Terni przeciwko Komisji, Rec. s. II-3757, pkt 199; ww. w pkt 61 wyrok w sprawie Degussa przeciwko Komisji, pkt 251).

69 Wobec tego charakter naruszenia odgrywa zasadniczą rolę, w szczególności przy badaniu przesłanek „bardzo poważnych" naruszeń. Z opisu bardzo ciężkich naruszeń zawartego w wytycznych z 1998 r. wynika, że porozumienia lub uzgodnione praktyki, których celem jest między innymi, jak w tym przypadku, podział rynków, mogą na podstawie samego ich charakteru spowodować uznanie ich za „bardzo ciężkie", bez konieczności dokonania charakterystyki tych zachowań z punktu widzenia wpływu na rynek czy określonego obszaru geograficznego (zob. podobnie ww. w pkt 32 wyrok Trybunału w sprawie Prym i Prym Consumer przeciwko Komisji, pkt 75; z dnia 24 września 2009 r. w sprawie C-125/07 P, C-133/07 P, C-135/07 P i C-137/07 P Erste Bank der österreichischen Sparkassen przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. I-8681, pkt 103). Wniosek ten poparty jest faktem, że o ile opis poważnych naruszeń wyraźnie wspomina o wpływie na rynek oraz skutkach wywoływanych na dużych obszarach wspólnego rynku, o tyle opis bardzo poważnych naruszeń nie zawiera żadnego wymogu konkretnego wpływu na rynek ani skutków dotyczących określonego obszaru (zob. podobnie wyrok Sądu z dnia 8 października 2008 r. w sprawie T-69/04 Schunk i Schunk Kohlenstoff-Technik przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. II-2567, pkt 171 i przytoczone tam orzecznictwo).

70 W związku z tym Komisja zgodnie z prawem uznała, że naruszenie popełnione w Niderlandach, ze względu na swój przedmiot, było z natury bardzo poważne.

71 Mając na uwadze całość powyższych rozważań, omawiany zarzut należy oddalić.

W przedmiocie zarzutu opartego na naruszeniu obwieszczenia w sprawie współpracy z 2002 r. i naruszeniu zasad ochrony uzasadnionych oczekiwań, równości traktowania i prawa do obrony

72 Skarżące przypominają, że złożyły wnioski o udzielenie im zwolnienia z grzywny lub zmniejszenia kwoty grzywny na podstawie obwieszczenia w sprawie współpracy z 2002 r. Jednakże Komisja naruszyła ich zdaniem przepisy tego obwieszczenia przy ocenie jakości i przydatności ich współpracy. Zdaniem skarżących Komisja naruszyła ponadto ich uzasadnione oczekiwania i ich prawo do obrony. Wreszcie skarżące podnoszą, że Komisja naruszyła zasadę równego traktowania przy ocenie zmniejszenia grzywien mającego zastosowanie na podstawie wskazanego obwieszczenia.

W przedmiocie obwieszczenia w sprawie współpracy z 2002 r.

73 Należy wskazać, że w obwieszczeniu w sprawie współpracy z 2002 r. Komisja określiła warunki, na jakich przedsiębiorstwa współpracujące z nią celem wykazania kartelu mogą być zwolnione z grzywny lub mogą skorzystać ze zmniejszenia kwoty grzywny, którą w przeciwnym razie musiałyby uiścić.

74 Na wstępie należy wskazać, że obwieszczenie w sprawie współpracy z 2002 r. stanowi w tytule A ust. 8, co następuje:

„Komisja przyzna przedsiębiorstwu zwolnienie z wszelkich grzywien, które w przeciwnym przypadku byłyby nałożone, jeżeli:

a) przedsiębiorstwo jako pierwsze przedłożyło dowody, które w opinii Komisji umożliwiają podjęcie decyzji o przeprowadzeniu postępowania w rozumieniu art. 14 ust. 3 rozporządzenia nr 17 w związku z zarzutem kartelu wpływającego na Wspólnotę; lub

b) przedsiębiorstwo jako pierwsze przedłożyło dowody, które w opinii Komisji mogą umożliwiać stwierdzenie naruszenia art. 81 [WE] w związku z zarzutem kartelu wpływającego na Wspólnotę".

75 Ponadto obwieszczenie w sprawie współpracy z 2002 r. przewiduje w tytule B ust. 20, że „przedsiębiorstwa, które nie spełniają warunków [zwolnienia z grzywny] określonych w sekcji A, mogą kwalifikować się do skorzystania ze zmniejszenia wszelkich grzywien, które w innym przypadku zostałyby nałożone" i w tytule B ust. 21, że „w celu zakwalifikowania się do zmniejszenia grzywien przedsiębiorstwo musi dostarczyć Komisji takie dowody domniemanego naruszenia, które przyczyniają się do zwiększenia wartości dowodów już będących w posiadaniu Komisji, oraz musi wycofać się z udziału w domniemanym naruszeniu najpóźniej z chwilą składania dowodów".

76 Co się tyczy pojęcia zwiększenia wartości, zostało ono wyjaśnione w ust. 22 obwieszczenia w sprawie współpracy z 2002 r.:

„Pojęcie »zwiększenia wartości« odnosi się do zakresu, w którym dostarczone dowody zwiększają, poprzez swój charakter lub poziom szczegółowości, możliwość

udowodnienia przez Komisję danego stanu faktycznego. Przy tej ocenie Komisja zasadniczo uzna pisemne dowody pochodzące z okresu, do którego odnosi się stan faktyczny, za mające większą wartość niż dowody ustalone później. Podobnie dowody bezpośrednio odnoszące się do danego stanu faktycznego zasadniczo zostaną uznane za posiadające większą wartość niż dowody odnoszące się tylko pośrednio".

77 Ustęp 23 lit. b) akapit pierwszy obwieszczenia w sprawie współpracy z 2002 r. przewiduje klasyfikację zmniejszenia grzywien w trzech kategoriach:

— [dla] pierwszego przedsiębiorstwa spełniającego warunki [ust.] 21: zmniejszenie o 30–50%;

— [dla] drugiego przedsiębiorstwa spełniającego warunki [ust.] 21: zmniejszenie o 20–30%;

— [dla] kolejnych przedsiębiorstw spełniających warunki [ust.] 21: zmniejszenie o wartość do 20%".

78 Obwieszczenie w sprawie współpracy z 2002 r. stanowi w ust. 23 lit. b) akapit drugi:

„W celu ustalenia poziomu zmniejszenia w ramach każdego przedziału Komisja uwzględni moment złożenia dowodów spełniających warunki określone w [ust.] 21 oraz zakres, w jakim zwiększają wartość dowodów już posiadanych. Może także uwzględnić zakres i ciągłość współpracy prowadzonej przez przedsiębiorstwo po dniu złożenia dowodów".

79 Wreszcie ust. 23 lit. b) akapit trzeci obwieszczenia w sprawie współpracy z 2002 r. stanowi:

„Jeżeli przedsiębiorstwo przedstawi dowody odnoszące się do stanu faktycznego uprzednio nieznanego Komisji, mające bezpośredni wpływ na siłę lub czas trwania domniemanego kartelu, Komisja nie uwzględni tych elementów przy ustalaniu grzywien nakładanych na przedsiębiorstwo, które dostarczyło te dowody".

W przedmiocie zakresu swobodnego uznania Komisji i kontroli sądu Unii

80 Należy przypomnieć, że art. 23 ust. 2 rozporządzenia nr 1/2003, stanowiący podstawę prawną dla nakładania grzywien w przypadku naruszenia unijnych reguł konkurencji, przyznaje Komisji swobodne uznanie w zakresie ustalania grzywien (wyrok Sądu z dnia 21 października 1997 r. w sprawie T-229/94 Deutsche Bahn przeciwko Komisji, Rec. s. II-1689, pkt 127), od którego zależy w szczególności wykonywanie ogólnej polityki Komisji w dziedzinie konkurencji (wyrok Trybunału z dnia 7 czerwca 1983 r. w sprawach połączonych od 100/80 do 103/80 Musique Diffusion française i in. przeciwko Komisji, pkt 105, 109). W ramach tego, w celu zapewnienia przejrzystości i bezstronności swoich decyzji w przedmiocie grzywien Komisja przyjęła i opublikowała komunikat w sprawie współpracy z 2002 r. Jest to dokument mający na celu uszczegółowienie – z poszanowaniem norm prawnych wyższej rangi – kryteriów, które zamierza ona stosować w ramach wykonywania swoich uprawnień dyskrecjonalnych; stąd wynika samoograniczenie jej uprawnień (zob. analogicznie wyrok Sądu z dnia 30 kwietnia 1998 r. w sprawie T-214/95 Vlaamse Gewest przeciwko Komisji, Rec. s. II-717, pkt 89), w zakresie, w jakim Komisja jest zobowiązana zastosować się do reguł indykatywnych, które sama na siebie nałożyła (zob. analogicznie wyrok Sądu z dnia 12 grudnia 1996 r. w sprawie T-380/94 AIUFFASS i AKT przeciwko Komisji, Rec. s. II-2169, pkt 57).

81 Samoograniczenie swobodnego uznania Komisji, wynikające z przyjęcia obwieszczenia w sprawie współpracy z 2002 r., nie wyklucza jednak zachowania przez Komisję znaczącego zakresu swobodnego uznania (zob. analogicznie wyrok Sądu z dnia 14 grudnia 2006 r. w sprawie od T-259/02 do T-264/02 i T-271/02 Raiffeisen Zentralbank Österreich i in. przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. II-5169, pkt 224).

82 Obwieszczenie w sprawie współpracy z 2002 r. jest bowiem elastyczne i pozwala Komisji na wykonywanie prawa swobodnego uznania zgodnie z przepisami art. 23 rozporządzenia nr 1/2003, tak jak zinterpretował je Trybunał (zob. analogicznie ww. w pkt 81 wyrok w sprawie Raiffeisen Zentralbank Österreich i in. przeciwko Komisji, pkt 224).

83 Należy wobec tego wskazać, że Komisji przysługuje szeroki zakres uznania w zakresie oceny, czy dowody przedstawione przez dane przedsiębiorstwo, które wyraziło chęć skorzystania z postanowień obwieszczenia o współpracy z 2002 r., zwiększają wartość dowodów w rozumieniu ust. 21 tego obwieszczenia (zob. podobnie wyrok Trybunału z dnia 10 maja 2007 r. w sprawie C-328/05 P SGL Carbon przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. I-3921, pkt 88; wyrok Sądu z dnia 18 czerwca 2008 r. w sprawie T-410/03 Hoechst przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. II-881, pkt 555). Co się tyczy ust. 8 lit. a) i b) wskazanego obwieszczenia, należy stwierdzić, że ów zakres swobodnego uznania wynika z samego brzmienia wskazanego przepisu, który odnosi się wyraźnie do przedłożenia dowodów nadających się „w opinii Komisji" do umożliwienia jej podjęcia decyzji o przeprowadzeniu postępowania lub do umożliwienia jej stwierdzenia naruszenia. Określenie jakości i przydatności współpracy przedsiębiorstwa wymaga bowiem dokonania złożonej oceny okoliczności faktycznych (zob. podobnie wyrok w sprawie SGL Carbon przeciwko Komisji, pkt 81; ww. w pkt 34 wyrok w sprawie Carbone-Lorraine przeciwko Komisji, pkt 271).

84 Podobnie, po stwierdzeniu, że zwiększona została wartość dowodowa w rozumieniu ust. 21 obwieszczenia w sprawie współpracy z 2002 r., Komisja dysponuje zakresem swobodnego uznania przy określaniu dokładnego poziomu zmniejszenia kwoty

grzywny przyznanego danemu przedsiębiorstwu. Ustęp 23 lit. b) akapit pierwszy wskazanego obwieszczenia przewiduje bowiem przedziały odnoszące się do zmniejszenia kwoty grzywny dla różnych wskazanych kategorii przedsiębiorstw, przy czym akapit drugi owego ustępu określa kryteria, które Komisja powinna uwzględnić celem określenia poziomu zmniejszenia grzywny w ramach tych przedziałów.

85 Mając na uwadze zakres swobodnego uznania, którym dysponuje Komisja w zakresie oceny współpracy danego przedsiębiorstwa na podstawie obwieszczenia w sprawie współpracy z 2002 r., tylko oczywiste przekroczenie tego zakresu swobodnego uznania może podlegać ocenie (zob. podobnie ww. w pkt 83 wyrok w sprawie SGL Carbon przeciwko Komisji, pkt 81, 88, 89; ww. w pkt 83 wyrok z dnia 18 czerwca 2008 r. w sprawie Hoechst przeciwko Komisji, pkt 555).

W przedmiocie współpracy Kone w zakresie wykazania naruszenia w Niemczech

86 Kone, będąca pierwszym przedsiębiorstwem, które przedstawiło – w dniu 12 lutego 2004 r. – wniosek na podstawie obwieszczenia w sprawie współpracy z 2002 r. w zakresie dotyczącym kartelu w Niemczech (motyw 105 zaskarżonej decyzji), nie uzyskała zwolnienia z grzywny na podstawie ust. 8 tego obwieszczenia (motyw 790 zaskarżonej decyzji).

87 Komisja stwierdziła w motywach 783–786 zaskarżonej decyzji, że ust. 8 lit a) obwieszczenia w sprawie współpracy z 2002 r. nie miał zastosowania, ponieważ informacje przekazane przez informatora będącego osobą trzecią umożliwiły jej przeprowadzenie kontroli w Niemczech od dnia 28 stycznia 2004 r.

88 Zastosowanie ust. 8 lit. b) wskazanego obwieszczenia zostało wykluczone z następujących względów, wskazanych w motywach 787–789 zaskarżonej decyzji:

„787 Komisja przyzna zwolnienie na podstawie ust. 8 lit. b) obwieszczenia w sprawie współpracy z 2002 r., jeżeli przedsiębiorstwo jako pierwsze przekaże dowody, które w oczach Komisji mogą jej pozwolić na stwierdzenie naruszenia art. 81 [WE] w związku z podejrzewanym kartelem, co oznacza, że Komisja uprzednio nie była w posiadaniu dowodów wystarczających do stwierdzenia naruszenia art. 81 [WE] i że żadne przedsiębiorstwo nie skorzystało dotychczas z warunkowego zwolnienia z grzywien w zastosowaniu ust. 8 lit. a).

788 Uwagi Kone w ramach wniosku [złożonego na podstawie obwieszczenia w sprawie współpracy z 2002 r.] nie są jednoznaczne i nie zostały dokonane w oparciu o żadne dowody poza własnymi pisemnymi oświadczeniami spisanymi z pamięci. Spółka ta uznała, że [*poufne*]. W niniejszej sprawie Komisja posiadała już informacje w przedmiocie podejrzewanego naruszenia uzyskane z innych źródeł, takich jak uwagi osób trzecich i kontrole. Informacje te określiły zasadnicze ukierunkowanie sprawy w ramach postępowania administracyjnego wszczętego z własnej inicjatywy Komisji. W związku z tym we wskazanych okolicznościach przedsiębiorstwo zamierzające uzyskać zwolnienie z grzywny na podstawie ust. 8 lit. b) obwieszczenia w sprawie współpracy z 2002 r. powinno przedstawić Komisji informacje pozwalające jej w istotny sposób na skrócenie dochodzenia.

789 Uwagi Kone dotyczące Niemiec zawierają mniej szczegółowe opisy działań podejmowanych w ramach kartelu niż opisy zawarte w uwagach dotyczących Belgii i Luksemburga i nie zostały poparte dowodami (innymi niż własne oświadczenia). W konsekwencji Kone nie może twierdzić, że jej uwagi dotyczące z jednej strony Belgii i Luksemburga i z drugiej strony Niemiec mają »tę samą wartość«".

89 Jednakże spółce Kone zostało przyznane zmniejszenie kwoty grzywny o 50% na podstawie ust. 23 lit. b) akapit pierwszy tiret pierwsze obwieszczenia w sprawie współpracy z 2002 r. w związku ze współpracą w zakresie kartelu w Niemczech (motyw 793 zaskarżonej decyzji).

90 Skarżące podnoszą w pierwszej kolejności, że Kone spełniła warunki uzyskania zwolnienia z grzywny w zastosowaniu ust. 8 lit. b) obwieszczenia w sprawie współpracy z 2002 r. w zakresie dotyczącym naruszenia w Niemczech, ponieważ Komisja oparła się w zaskarżonej decyzji na uwagach Kone z dni 12 i 18 lutego 2004 r. dla celów wykazania całości okoliczności stanowiących to naruszenie. Skarżące podkreślają, że Komisja nie posiadała jeszcze wystarczających dowodów dla celów wykazania naruszenia w Niemczech w chwili, gdy Kone sformułowała swój wniosek na podstawie omawianego obwieszczenia, i że ta ostatnia była pierwszym przedsiębiorstwem, które przedstawiło informacje dotyczące tego naruszenia.

91 Należy przypomnieć, że jedną z przesłanek uzyskania zwolnienia z grzywny na podstawie ust. 8 lit. b) obwieszczenia w sprawie współpracy z 2002 r. jest warunek, by przedsiębiorstwo przedstawiło jako pierwsze dowody, które w opinii Komisji mogą umożliwić jej stwierdzenie naruszenia art. 81 WE w związku z podejrzeniem wystąpienia kartelu we Wspólnocie.

92 Należy wskazać, że w chwili, gdy Kone sformułowała swój wniosek dotyczący Niemiec z dnia 12 lutego 2004 r., Komisja już podejrzewała wystąpienie kartelu w Niemczech w sektorze wind i schodów ruchomych na podstawie informacji, którymi wówczas dysponowała. Na podstawie danych, które zostały jej przekazane przez informatora będącego osobą trzecią, Komisja przeprowadziła w dniu 28 stycznia 2004 r. kontrole w lokalach ThyssenKrupp i w niektórych jej spółkach zależnych w Niemczech (motyw 104 zaskarżonej decyzji).

93 Prawdą jest, że nie zostało zakwestionowane, że Komisja nie dysponowała jeszcze dowodami wystarczającymi dla stwierdzenia naruszenia w Niemczech w chwili, gdy Kone sformułowała swój wniosek na podstawie obwieszczenia w sprawie współpracy z 2002 r., i że była ona pierwszą spółką, która sformułowała tego rodzaju wniosek w zakresie dotyczącym wskazanego naruszenia (motyw 105 zaskarżonej decyzji).

94 Jednakże, wbrew stanowisku skarżących, okoliczności te nie są jako takie wystarczające, aby móc żądać zwolnienia z grzywien na podstawie ust. 8 lit. b) obwieszczenia w sprawie współpracy z 2002 r. To bowiem jakość współpracy przedsiębiorstwa takiego jak Kone jest kryterium decydującym przy stwierdzeniu, czy może ono skorzystać ze zwolnienia z grzywien na podstawie wskazanego przepisu. Okoliczność, że Kone przedłożyła informacje i dowody umożliwiające rzeczywiste przeprowadzenie postępowania w sprawie naruszenia, nie jest zatem wystarczająca. O ile nie jest konieczne, by przedstawione dowody były wystarczające do wykazania naruszenia w całości i w każdym najmniejszym detalu, powinny one się jednak charakteryzować wystarczającą precyzją i doniosłością, by umożliwić Komisji stwierdzenie naruszenia art. 81 WE.

95 Mając na uwadze zakres swobodnego uznania Komisji przy dokonywaniu oceny współpracy przedsiębiorstwa na podstawie obwieszczenia w sprawie współpracy z 2002 r., należy w niniejszej sprawie zbadać, czy Komisja w oczywisty sposób wykroczyła poza ten zakres uznania przy uwzględnieniu, że dowody przedstawione przez Kone nie umożliwiły jej stwierdzenia naruszenia art. 81 WE w związku z kartelem w Niemczech (zob. podobnie ww. w pkt 83 wyrok z dnia 18 czerwca 2008 r. w sprawie Hoechst przeciwko Komisji, pkt 555).

96 Po pierwsze należy przypomnieć, że dowody przedstawione przez Kone w ramach wniosku na podstawie obwieszczenia w sprawie współpracy z 2002 r. w zakresie dotyczącym Niemiec są zawarte w jej uwagach z dnia 12 lutego 2004 r., które zostały uzupełnione i poprawione w uwagach z dnia 18 lutego 2004 r. Do uwag z dnia

12 lutego 2004 r. zostały załączone dwa oświadczenia członków zarządu Kone, jedno zawierające opis kartelu w Niemczech na rynku wind [*poufne*], a drugie zawierające opis kartelu w Niemczech na rynku schodów ruchomych [*poufne*].

97 Uwagi Kone z dni 12 i 18 lutego 2004 r. zawierają w załączniku kilka dowodów w postaci dokumentów. Poza dokumentami sporządzonymi z pamięci przez członków zarządu Kone dla celów poparcia wniosku złożonego na podstawie wskazanego obwieszczenia, wskazującymi daty i miejsca niektórych spotkań, które miały miejsce w ramach kartelu [*poufne*], i projekty, które były omawiane podczas tych spotkań [*poufne*], Kone dołączyła do uwag z dnia 12 lutego 2004 r. telefaks od spółki Schindler [*poufne*] i niedatowane wykazy projektów [*poufne*]. Do uwag z dnia 18 lutego 2004 r. zostały ponadto dołączone faktury za hotel [*poufne*].

98 Po drugie, co się tyczy wartości przedłożonych dowodów, należy stwierdzić, że w zakresie dotyczącym uwag z dnia 12 lutego 2004 r. oświadczenia Kone zostały sporządzone przez członków jej zarządu z pamięci. Nie można wobec tego wykluczyć, że zawierają one nieścisłości. Ponadto Kone sama wskazała w uwagach z dnia 18 lutego 2004 r., że nie może zapewnić w pełni dokładności niektórych jej uwag.

99 W każdym razie jednostronne oświadczenia przedsiębiorstwa nie wystarczają do stwierdzenia naruszenia, jeśli nie są oparte na dokładnych i spójnych dowodach z dokumentów. Jest bowiem konieczne, by Komisja przedstawiła w swej decyzji dokładne i spójne dowody na poparcie silnego przekonania, że naruszenie zostało popełnione (wyrok z dnia 28 marca 1984 r. w sprawach połączonych 29/83 i 30/83 Compagnie royale asturienne des mines i Rheinzink przeciwko Komisji, Rec. s. 1679, pkt 20; wyroki Sądu: z dnia 12 września 2007 r. w sprawie T-36/05 Coats Holdings i Coats przeciwko Komisji, niepublikowany w Zbiorze, pkt 71; z dnia 9 lipca 2009 r. w sprawie T-450/05 Peugeot i Peugeot Nederland przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. II-2533, pkt 75).

100 Co się tyczy dowodów załączonych do uwag z dni 12 i 18 lutego 2004 r., należy stwierdzić, że ich wartość dowodowa jest ograniczona, ponieważ zostały one zredagowane przez Kone dla celów wniosku w zakresie obwieszczenia w sprawie współpracy z 2002 r. i nie pochodzą z czasu popełnienia naruszenia [*poufne*] lub jako takie nie pozwalają Komisji na stwierdzenie naruszenia art. 81 WE [*poufne*]. Listy projektów, które zostały załączone do uwag z dnia 12 lutego 2004 r. [*poufne*], w dodatku niedatowane, są jako takie pozbawione jakiejkolwiek wartości przy wykazywaniu kartelu w Niemczech – przy założeniu braku przedstawienia przez Kone wyjaśnień w uwagach – ponieważ nie zawierają one wskazówek dotyczących bezprawnego podziału wskazanych projektów pomiędzy konkurentami. To samo dotyczy faktur za hotel załączonych do uwag z dnia 18 lutego 2004 r. [*poufne*], które jedynie potwierdzają obecność członków zarządu Kone w danym hotelu i danej chwili oraz rezerwację sali spotkań bez wskazówek na wystąpienie zachowania antykonkurencyjnego w sektorze wind i schodów mechanicznych.

101 Jedynym dowodem załączonym do uwag Kone, który zawiera wskazówkę na zachowanie antykonkurencyjne, jest telefaks od spółki Schindler [*poufne*]. Jednakże, nawet jeśli Komisja powołała się na ten telefaks w pkt 283 pisma w sprawie przedstawienia zarzutów, jest bezsporne, że w tym czasie Schindler nie brała już udziału w kartelu w Niemczech (zob. art. 1 ust. 2 zaskarżonej decyzji), w związku z czym wartość tego dowodu przy ustaleniu naruszenia w Niemczech jest marginalna.

102 Z powyższej analizy wynika, że jednostronne oświadczenia Kone zawarte w uwagach z dni 12 i 18 lutego 2004 r. nie zostały oparte na dokładnych i spójnych dowodach z dokumentów.

103 W tych okolicznościach, zakładając nawet, że wbrew stanowisku Komisji wskazanym w motywie 788 zaskarżonej decyzji, uwagi Kone nie były niejednoznaczne i zostały poparte dowodami, Komisja nie wykroczyła w sposób oczywisty poza zakres

swobodnego uznania, stwierdzając, że uwagi Kone nie były wystarczające do stwierdzenia naruszenia art. 81 WE w Niemczech. A zatem Komisja zgodnie z prawem odmówiła spółce Kone zwolnienia z grzywien na podstawie ust. 8 lit. b) obwieszczenia w sprawie współpracy z 2002 r.

104 Wniosek ten nie może zostać podważony ani poprzez okoliczność, że zaskarżona decyzja zawiera liczne odniesienia do uwag Kone, ani poprzez fakt, że informacje przedstawione przez innych uczestników postępowania lub uzyskane podczas kontroli w marcu 2004 r., które również zostały przytoczone we wskazanej decyzji, potwierdzają treść uwag uprzednio przedstawionych przez Kone.

105 Należy bowiem po pierwsze wskazać, że zawarte w zaskarżonej decyzji odniesienia do uwag Kone nie oznaczają w żadnym razie, że uwagi te mają tego rodzaju charakter, dokładność i wagę dowodową, by były one wystarczające dla umożliwienia Komisji stwierdzenia naruszenia w Niemczech. Po drugie odniesienie w motywach 209–288 zaskarżonej decyzji do innych dowodów „potwierdzających" również nie oznacza, że uwagi Kone z dni 12 i 18 lutego 2004 r. miały tego rodzaju charakter, dokładność i wagę dowodową. Przeciwnie, dla celów stwierdzenia wskazanego naruszenia Komisja musiała przytoczyć w zaskarżonej decyzji inne dowody, ponieważ nie mogła się oprzeć wyłącznie na jednostronnych oświadczeniach Kone, które nie zostały poparte dokładnymi i spójnymi dowodami z dokumentów (zob. pkt 99 powyżej).

106 Skarżące podnoszą ponadto, że dowody przedstawione przez Kone dotyczące kartelu w Niemczech miały tę samą wartość, co informacje, dzięki którym Kone uzyskała zwolnienie z grzywny na podstawie ust. 8 lit. b) obwieszczenia w sprawie współpracy z 2002 r. w zakresie naruszenia popełnionego w Belgii i w Luksemburgu.

107 Bez konieczności orzekania w przedmiocie dopuszczalności argumentacji skarżących odsyłającej zasadniczo do dokumentów załączonych do skargi, należy stwierdzić, jak zostało to wskazane powyżej w pkt 103, że Komisja zgodnie z prawem odmówiła spółce Kone zwolnienia z grzywien na podstawie ust. 8 lit. b) obwieszczenia w sprawie współpracy z 2002 r. Ponadto skarżące nie wykazały, że Komisja w oczywisty sposób wykroczyła poza zakres swobodnego uznania, udzielając Kone zwolnienia z grzywny w zakresie dotyczącym Belgii i Luksemburga i odmawiając jej tego zwolnienia w zakresie dotyczącym Niemiec.

108 Porównanie wniosków Kone dotyczących z jednej strony Belgii i Luksemburga, a z drugiej strony Niemiec ukazuje, że charakter i dokładność przedstawionych informacji były różne. Po pierwsze, wnioski Kone złożone na podstawie obwieszczenia w sprawie współpracy z 2002 r. dotyczące Belgii i Luksemburga były bardziej szczegółowe od wniosków dotyczących Niemiec w zakresie informacji co do spotkań, które miały miejsce w ramach kartelu (nazwiska uczestników, daty, godziny, tematy, porządek konferencji). Po drugie, Kone poparła swe oświadczenia dotyczące karteli w Belgii i w Luksemburgu dokładnymi i spójnymi dowodami z dokumentów. W zakresie dotyczącym Belgii i Luksemburga Kone przedstawiła pełne i szczegółowe wykazy projektów podzielonych pomiędzy członków kartelu, które to wykazy obejmowały każdy okres naruszenia w tych państwach oraz pierwotne dokumenty stanowiące dowody zmowy.

109 Z powyższego wynika, że wszystkie zarzuty skarżących dotyczące odmowy przez Komisję udzielenia Kone zwolnienia z grzywien na podstawie ust. 8 lit. b) obwieszczenia w sprawie współpracy z 2002 r. powinny zostać oddalone.

110 W drugiej kolejności skarżące są zdania, że w każdym razie Kone przedstawiła dowody umożliwiające Komisji wydanie decyzji nakazującej przeprowadzenie kontroli i że w związku z tym powinna ona skorzystać ze zwolnienia w zastosowaniu ust. 8 lit. a) obwieszczenia w sprawie współpracy z 2002 r.

111 W tym względzie należy przypomnieć, że zgodnie z ust. 8 lit. a) obwieszczenia w sprawie współpracy z 2002 r. Komisja przyzna zwolnienie z grzywien przedsiębiorstwu, które jako pierwsze przedłożyło dowody umożliwiające w opinii Komisji podjęcie decyzji o przeprowadzeniu postępowania w związku z zarzutem kartelu wpływającego na Wspólnotę. Jak wskazała Komisja i jak wynika z ust. 6 wskazanego obwieszczenia, celem tego przepisu jest ułatwianie wykrywania nieznanych przez nią naruszeń, które pozostałyby nieujawnione w braku dowodów przedłożonych przez dane przedsiębiorstwo. W związku z tym „ust. 8 lit. a) obwieszczenia w sprawie współpracy z 2002 r. ma na celu wynagrodzenie wkładu w wykryciu kartelu, a nie wynagrodzenie pomocy w zakresie dodatkowych środków w toczącym się postępowaniu poprzez drugą, bardziej szczegółowo ukierunkowaną kontrolę" (motyw 786 zaskarżonej decyzji).

112 Po pierwsze, należy w niniejszej sprawie stwierdzić, że w chwili, gdy Kone zgłosiła Komisji swój wniosek dotyczący Niemiec, a więc w dniu 12 lutego 2004 r., Komisja przeprowadziła już w dniu 28 stycznia 2004 r. kontrole, w szczególności w Niemczech, w zakresie dotyczącym kartelu polegającego na podziale rynków w sektorze wind i schodów mechanicznych, po uzyskaniu informacji o wystąpieniu kartelu w tym sektorze od informatora będącego osobą trzecią (motywy 91, 104, 105, 783 zaskarżonej decyzji).

113 Ponieważ Kone nie umożliwiła Komisji wykrycia kartelu w Niemczech, nie może ona żądać zwolnienia z grzywien zgodnie z ust. 8 lit. a) obwieszczenia w sprawie współpracy z 2002 r. W tym kontekście argument Kone, wedle którego ma ona prawo do zwolnienia z grzywien, ponieważ jej wniosek pozwolił Komisji na skuteczne przeprowadzenie nowych kontroli w Niemczech w marcu 2004 r., jest pozbawiony znaczenia. Jak bowiem wskazała Komisja (zob. pkt 111 powyżej), ust. 8 lit. a) obwieszczenia nie ma na celu „wynagrodzenia pomocy w zakresie dodatkowych środków w toczącym się postępowaniu poprzez drugą, bardziej szczegółowo ukierunkowaną kontrolę".

114 W każdym razie należy podkreślić, że Kone nigdy nie zażądała zwolnienia na podstawie wskazanego ustępu, bowiem wniosek Kone dotyczący Niemiec był uzupełnieniem jej wniosku na podstawie obwieszczenia w sprawie współpracy z 2002 r. w zakresie dotyczącym Belgii i Luksemburga, stanowił jego integralną część i opierał się wyraźnie na ust. 8 lit. b) wskazanego obwieszczenia. Ponadto Kone nie kwestionuje, że zażądała zwolnienia z grzywny na podstawie ust. 8 lit. a) owego obwieszczenia w toku spotkań z Komisją dopiero po roku od złożenia wniosku i około dziewięć miesięcy po wskazaniu przez Komisję w piśmie z dnia 29 czerwca 2004 r., że jej wniosek nie spełniał warunków ust. 8 lit. b) obwieszczenia.

115 Po drugie, należy odrzucić argument skarżących, wedle którego uwagi Kone z dni 12 i 18 lutego 2004 r. dostarczyły Komisji informacje dotyczące innego naruszenia, odmiennego od naruszenia będącego przedmiotem kontroli w styczniu 2004 r., a mianowicie kartelu w Niemczech w sektorze wind i schodów ruchomych w zakresie dotyczącym projektów ocenianych na ponad milion euro, a nie – jak wynika z decyzji w sprawie kontroli – kartelu przynajmniej na szczeblu europejskim dotyczącym całego rynku wind i schodów ruchomych.

116 Prawdą jest, że z decyzji w sprawie kontroli wynika, że przy jej podjęciu Komisja uważała, że kartel polegający na podziale rynków wind i schodów ruchomych obejmował przynajmniej każde państwo członkowskie Unii. Z orzecznictwa wynika ponadto, że w zakresie dotyczącym decyzji nakładających kontrole Komisja powinna jasno wskazać zarzuty, które zamierza zweryfikować (zob. podobnie wyrok Trybunału z dnia 21 września 1989 r. w sprawach połączonych 46/87 i 227/88 Hoechst przeciwko Komisji, Rec. s. 2859, pkt 41). Jednakże nie jest niezbędne, by dokładne określenie właściwego rynku, dokładna kwalifikacja prawna domniemanych naruszeń lub wskazanie okresu, w jakim te naruszenia zostały popełnione, były zawarte w decyzji w sprawie kontroli (zob. podobnie wyrok Trybunału z dnia 17 października 1989 r. w sprawie 85/87 Dow Benelux przeciwko Komisji, Rec. s. 3137, pkt 10).

117 Należy stwierdzić, że w chwili, gdy Kone przedstawiła Komisji swój wniosek, a więc w lutym 2004 r., Komisja uzyskała już informacje dotyczące kartelu w przedmiocie podziału rynków w sektorze wind i schodów ruchomych „wpływającego na Wspólnotę" w rozumieniu ust. 8 lit. a) obwieszczenia w sprawie współpracy z 2002 r. Ponadto decyzje w sprawie kontroli wskazują jasno, że kontrole dotyczą działań wskazanych przedsiębiorstw na potencjalnym rynku sprzedaży i instalacji wind i schodów ruchomych oraz na potencjalnym rynku usług naprawczych i obsługi tych produktów oraz że Komisja została poinformowana, że pracownicy czterech uczestników zarzucanego kartelu spotykali się co roku celem określania udziału każdego z uczestników przynajmniej w każdym państwie Unii. Na podstawie posiadanych informacji Komisja stwierdziła już w styczniu 2004 r., że ów kartel obejmował rynek niemiecki, w związku z czym w dniu 28 stycznia 2004 r. przeprowadzono kontrole w Niemczech. W tym względzie twierdzeniu Kone, wedle którego lokale ThyssenKrupp w Niemczech były kontrolowane wyłącznie z tego względu, że mieściła się tam siedziba tej spółki, przeczy fakt, że w dniu 29 stycznia 2004 r. Komisja przeprowadziła również kontrole w lokalach spółek zależnych grupy ThyssenKrupp działających na rynku niemieckim (motyw 104 zaskarżonej decyzji).

118 W tych okolicznościach skarżące nie mogą podnosić, że naruszenie, które w marcu 2004 r. stanowiło przedmiot kontroli w Niemczech w tym samym sektorze, stanowi inne naruszenie niż naruszenie będące przedmiotem kontroli przeprowadzonej w styczniu 2004 r.

119 Z powyższego wynika, że w chwili, gdy Kone przedstawiła Komisji swój wniosek na podstawie obwieszczenia w sprawie współpracy z 2002 r., nie mogła ona już żądać zwolnienia z grzywien na podstawie ust. 8 lit. a) wskazanego obwieszczenia w związku z udziałem w kartelu w Niemczech.

120 W trzeciej kolejności skarżące podnoszą, że Komisja powinna była przyznać Kone pełne zmniejszenie grzywny na podstawie ust. 23 lit. b) akapit trzeci obwieszczenia w sprawie współpracy z 2002 r., mając na uwadze, że Komisja nie posiadała wiedzy o żadnym fakcie dotyczącym kartelu w Niemczech przed sformułowaniem przez Kone wniosku o złagodzenie sankcji.

121 Wskazany przepis stanowi, że „jeżeli przedsiębiorstwo przedstawi dowody odnoszące się do stanu faktycznego uprzednio nieznanego Komisji, mające bezpośredni wpływ na siłę lub czas trwania domniemanego kartelu, Komisja nie uwzględni tych elementów przy ustalaniu grzywien nakładanych na przedsiębiorstwo, które dostarczyło te dowody".

122 W niniejszej sprawie jest bezsporne, że w chwili, gdy Kone przedstawiła Komisji swój wniosek dotyczący Niemiec, a mianowicie w dniu 12 lutego 2004 r., Komisja była już w posiadaniu informacji dotyczących kartelu polegającego na podziale rynków w sektorze wind i schodów ruchomych w Unii, i że kartel ten obejmował rynek niemiecki. W związku z tym Komisja przeprowadziła kontrole w Niemczech na podstawie uprzednio posiadanych informacji, około dwa tygodnie przed doręczeniem jej wniosku Kone.

123 Nawet jeśli poprzez współpracę z Kone zwiększona została wartość dowodowa względem dowodów uprzednio posiadanych przez Komisję, w związku z czym Komisja przyznała Kone maksymalne zmniejszenie kwoty grzywny wynoszące 50% zgodnie z ust. 23 lit. b) akapit pierwszy tiret pierwsze obwieszczenia w sprawie współpracy z 2002 r. (motywy 792, 793 zaskarżonej decyzji), Komisja mogła zgodnie z prawem uznać w motywie 791 zaskarżonej decyzji, że przedsiębiorstwo to nie mogło żądać dodatkowego zmniejszenia kwoty grzywny na podstawie ust. 23 lit. b) akapit trzeci wskazanego obwieszczenia.

124 Należy w tym zakresie przypomnieć, że wniosek Kone składał się z jednostronnych oświadczeń sporządzonych z pamięci i że nie były one poparte dokładnymi i spójnymi dowodami z dokumentów na okoliczność wystąpienia naruszenia (zob. pkt 96–109 powyżej). W tych okolicznościach wniosek Kone dotyczący Niemiec nie zawierał dowodów mających bezpośrednie znaczenie dla okoliczności stanowiących o wadze lub czasie trwania naruszenia, zawierał natomiast zasadniczo oświadczenia, które powinny były zostać potwierdzone innymi dowodami, a które Komisja uzyskała później, w toku dochodzenia.

125 Należy zatem oddalić zarzut dotyczący braku zastosowania ust. 23 lit. b) akapit trzeci obwieszczenia w sprawie współpracy z 2002 r.

126 W czwartej kolejności skarżące podniosły, że odmawiając spółce Kone zwolnienia z grzywny w zastosowaniu ust. 8 obwieszczenia w sprawie współpracy z 2002 r. i jednocześnie nie informując niezwłocznie, że brak jest już możliwości zastosowania tego zwolnienia, Komisja naruszyła uzasadnione oczekiwania Kone. Prawo do informacji stanowi podstawową, proceduralną ochronę prawa do odmowy samooskarżenia, co znajduje potwierdzenie w uprawnieniu wnioskodawcy do wycofania na podstawie ust. 17 wskazanego obwieszczenia wniosku i dowodów ujawnionych na jego poparcie, gdy wnioskodawca zostanie powiadomiony przez Komisję o braku możliwości skorzystania ze zwolnienia.

127 Należy przypomnieć, że jak wskazano w ust. 29 obwieszczenia w sprawie współpracy z 2002 r., daje ono podstawę do uzasadnionych oczekiwań dla przedsiębiorstw chcących poinformować Komisję o istnieniu kartelu. Biorąc pod uwagę uzasadnione oczekiwania, jakie przedsiębiorstwa chcące współpracować z Komisją mogły mieć na podstawie tego komunikatu, Komisja jest zobowiązana do jego uwzględnienia, gdy w ramach określania kwoty grzywny nałożonej na Kone ocenia współpracę z jej strony (zob. podobnie wyroki Sądu: z dnia 20 marca 2002 r. w sprawie T-9/99 HFB i in. przeciwko Komisji, Rec. s. II-1487, pkt 608; z dnia 15 marca 2006 r. w sprawie T-26/02 Daiichi Pharmaceutical przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. II-713, pkt 147).

128 W niniejszej sprawie należy stwierdzić, że w zakresie dotyczącym naruszenia w Niemczech Kone przedłożyła Komisji wniosek w dniu 12 lutego 2004 r., który został uzupełniony w dniu 18 lutego 2004 r. Jest ponadto bezsporne, że w dniu 29 czerwca 2004 r. Komisja oddaliła złożony przez Kone wniosek o zwolnienie z grzywny, powiadamiając ją o tym, że nie zostały spełnione warunki określone w ust. 8 lit. b) obwieszczenia w sprawie współpracy z 2002 r.

129 Nawet jeśli w ust. 12 wskazanego obwieszczenia ustanowiono, iż „przedsiębiorstwo zostanie niezwłocznie poinformowane, że nie jest możliwe przyznanie zwolnienia z grzywny w danym przypadku domniemanego naruszenia", jeśli okaże się, że nie zostały spełnione przesłanki uzyskania owego zwolnienia, Kone nie mogła mieć uzasadnionych oczekiwań co do całkowitego zwolnienia z grzywny ze względu na okres, jaki upłynął od złożenia przez nią wniosku a wydaniem decyzji w dniu 29 czerwca 2004 r.

130 Z ust. 15 obwieszczenia w sprawie współpracy z 2002 r. wynika, że jeśli spełnione są warunki określone w ust. 8 lit. a) lub b), „Komisja […] przyzna przedsiębiorstwu warunkowe zwolnienie z grzywny na piśmie". Z powyższego wynika, że podmiot gospodarczy co do zasady nie może opierać uzasadnionych oczekiwań dotyczących udzielenia zwolnienia z grzywien wyłącznie na milczeniu Komisji.

131 Jednocześnie z analizy dokonanej w pkt 96–119 powyżej wynika w każdym razie, że Kone nie mogła oczekiwać w niniejszej sprawie zwolnienia z grzywien na podstawie obwieszczenia w sprawie współpracy z 2002 r., ponieważ powinna była wiedzieć, że nie zostały spełnione ani warunki ust. 8 lit. a), ani warunki ust. 8 lit. b) wskazanego obwieszczenia, tym bardziej że jak wskazano w pkt 114 powyżej, Kone nie kwestionuje, że zażądała zwolnienia z grzywien na podstawie ust. 8 lit. a) obwieszczenia dopiero około dziewięciu miesięcy po odrzuceniu jej wniosku o zwolnienie z grzywien na podstawie ust. 8 lit. b) owego obwieszczenia.

132 Wreszcie skarżące nie mogą twierdzić, że zachowanie Komisji naruszyło prawa Kone na podstawie ust. 17 obwieszczenia w sprawie współpracy z 2002 r. Nic bowiem nie stało na przeszkodzie, by Kone wycofała swój wniosek złożony na podstawie owego obwieszczenia lub dowody, które ujawniła w chwili, gdy Komisja powiadomiła ją o decyzji, na mocy której odmówiono jej zwolnienia z grzywien.

133 W związku z powyższym należy również oddalić zarzut naruszenia zasady ochrony uzasadnionych oczekiwań.

134 W piątej kolejności skarżące podnoszą, że odmowa przyznania przez Komisję zwolnienia z grzywien na rzecz Kone na podstawie ust. 8 lit. a) obwieszczenia w sprawie współpracy z 2002 r. stanowi dyskryminację. Przed złożeniem wniosku o zwolnienie z grzywien przez Kone Komisja nie posiadała więcej wskazówek dotyczących kartelu w Niemczech, niż w przypadku kartelu w Niderlandach przed wnioskiem o zwolnienie z grzywien złożonym przez Otis. Kontrole przeprowadzone w styczniu 2004 r. w lokalach ThyssenKrupp zostały podjęte, dlatego że ThyssenKrupp ma siedzibę w Niemczech, a nie dlatego że Komisja prowadziła dochodzenie w przedmiocie Kartelu w Niemczech. W związku z tym, gdyby siedziba ThyssenKrupp mieściła się w jakimkolwiek innym państwie członkowskim, ust. 8 lit. a) wskazanego obwieszczenia w sprawie współpracy z 2002 r. mógłby mieć zastosowanie w przypadku Kone, ponieważ w chwili złożenia przez nią wniosku o zwolnienie z grzywien nie była prowadzona żadna kontrola w Niemczech.

135 Należy również przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Komisja, dokonując oceny współpracy podjętej przez członków kartelu, musi przestrzegać zasady równego traktowania (zob. ww. w pkt 68 wyrok Sądu w sprawach połączonych Krupp Thyssen Stainless i Acciai speciali Terni przeciwko Komisji, pkt 237; wyrok Sądu z dnia 20 marca 2002 r. w sprawie T-31/99 ABB Asea Brown Boveri przeciwko Komisji, Rec. s. II-1881, pkt 240 i przytoczone tam orzecznictwo).

136 Jednakże sytuacja Otis w Niderlandach przy składaniu przez tę spółkę w marcu 2004 r. wniosku o złagodzenie sankcji (motyw 127 zaskarżonej decyzji) nie była porównywalna z sytuacją Kone w Niemczech w chwili składania przez nią, w dniu 12 lutego 2004 r., wniosku o złagodzenie sankcji (motyw 105 zaskarżonej decyzji).

137 Komisja nie objęła bowiem Niderlandów ani w pierwszej serii kontroli w styczniu 2004 r., ani w drugiej serii kontroli w marcu 2004 r. Pierwsze kontrole w Niderlandach zostały przeprowadzone dopiero w dniu 28 kwietnia 2004 r. i zostały wywołane wnioskiem o zwolnienie z grzywien złożonym przez Otis w dniu marcu 2004 r. (motyw 837 zaskarżonej decyzji).

138 Tymczasem w chwili, gdy Kone sporządziła wniosek dotyczący Niemiec, a więc w dniu 12 lutego 2004 r., Komisja już uprzednio, a mianowicie w dniu 28 stycznia 2004 r., dokonała kontroli w Niemczech w przedmiocie kartelu polegającego na podziale rynków w sektorze wind i schodów mechanicznych (motywy 104, 105, 783 zaskarżonej decyzji).

139 Wreszcie, jak wskazano w pkt 117 powyżej oraz jak wynika z akt sprawy, kontrole, które Komisja przeprowadziła w Niemczech w dniu 28 stycznia 2004 r., miały miejsce nie tylko w siedzibie TKAG i TKE w Düsseldorfie, lecz również w dwóch niemieckich spółkach zależnych, a mianowicie w TKA w Stuttgarcie, i w ThyssenKrupp Aufzug AG w Essen (motyw 104 zaskarżonej decyzji). Mając na uwadze tę okoliczność, skarżące nie mogą twierdzić, że kontrole zostały dokonane w Niemczech wyłącznie ze względu na położenie siedziby ThyssenKrupp w tym państwie członkowskim.

140 W tych okolicznościach, ponieważ sytuacja Kone nie była porównywalna z sytuacją Otis, Komisja nie naruszyła zasady równego traktowania, odmawiając spółce Kone zwolnienia z grzywien na podstawie ust. 8 lit. a) obwieszczenia w sprawie współpracy z 2002 r. w związku ze współpracą tej spółki w ramach wykazania naruszenia w Niemczech.

141 Z powyższego wynika, że należy oddalić wszystkie zarzuty Kone dotyczące zastosowania obwieszczenia w sprawie współpracy z 2002 r. do jej współpracy przy wykazaniu naruszenia w Niemczech.

142 W szóstej kolejności skarżące podnoszą, że Komisja naruszyła prawa do obrony spółki Kone, nie powiadamiając jej w toku postępowania administracyjnego o różnych dokumentach, które byłyby użyteczne dla celów jej obrony.

143 Z utrwalonego orzecznictwa wynika, że poszanowanie prawa do obrony we wszelkich postępowaniach, które mogą doprowadzić do nałożenia sankcji, w szczególności grzywny lub okresowej kary pieniężnej, stanowi podstawową zasadę prawa Unii, którą należy respektować także w postępowaniu administracyjnym (zob. ww. w pkt 31 wyrok Trybunału w sprawie Papierfabrik August Koehler przeciwko Komisji, pkt 34; ww. w pkt 32 wyrok Trybunału w sprawie Prym i Prym Consumer przeciwko Komisji, pkt 26 i przytoczone tam orzecznictwo).

144 Zgodnie z orzecznictwem dostęp do akt w sprawach dotyczących konkurencji ma umożliwiać adresatom pisma w sprawie przedstawienia zarzutów zapoznanie się z elementami dowodowymi zawartymi w aktach Komisji, tak aby mogli oni na podstawie tych dowodów ustosunkować się następnie do wniosków, do jakich doszła Komisja w piśmie w sprawie przedstawienia zarzutów. Dostęp do akt wynika zatem z gwarancji procesowych, których celem jest ochrona prawa do obrony, a w szczególności zapewnienie skutecznego wykonania prawa do bycia wysłuchanym (zob. podobnie wyrok Trybunału z dnia 7 stycznia 2004 r. w sprawach połączonych C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P i C-219/00 P Aalborg Portland i in. przeciwko Komisji, Rec. s. I-123, pkt 68; zob. także wyrok Sądu z dnia 25 października 2005 r. w sprawie T-38/02 Groupe Danone przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. II-4407, pkt 33 i przytoczone tam orzecznictwo).

145 Komisja ma zatem obowiązek udostępnić przedsiębiorstwom uczestniczącym w postępowaniu na podstawie art. 81 ust. 1 WE wszystkie dokumenty obciążające lub odciążające, które zgromadziła w trakcie dochodzenia, z zastrzeżeniem tajemnicy handlowej innych przedsiębiorstw, dokumentów wewnętrznych instytucji i innych poufnych informacji (zob. podobnie ww. w pkt 144 wyroki: w sprawie Aalborg Portland i in. przeciwko Komisji, pkt 68; w sprawie Groupe Danone przeciwko Komisji, pkt 34).

146 Należy ponadto przypomnieć, że samo nieprzekazanie dokumentu obciążającego stanowi naruszenie prawa do obrony tylko wtedy, gdy zainteresowane przedsiębiorstwo może wykazać, po pierwsze, iż Komisja opierała się na tym dokumencie, formułując zarzut naruszenia, a po drugie, iż zarzut ten mógł być udowodniony tylko na podstawie tego dokumentu (wyroki Trybunału: z dnia 25 października 1983 r. w sprawie 107/82 AEG-Telefunken przeciwko Komisji, Rec. s. 3151, pkt 24–30; z dnia 9 listopada 1983 r. w sprawie 322/81 Nederlandsche Banden-Industrie-Michelin przeciwko Komisji, Rec. s. 3461, pkt 7–9; ww. w pkt 83 wyrok w sprawie SGL Carbon przeciwko Komisji, pkt 97).

147 Jeśli natomiast chodzi o niepodanie do wiadomości dokumentu odciążającego, to zgodnie z utrwalonym orzecznictwem zainteresowane przedsiębiorstwo musi tylko wykazać, że jego nieujawnienie mogło mieć wpływ na przebieg postępowania i treść decyzji Komisji na jego niekorzyść. Wystarczy, że przedsiębiorstwo wykaże, że mogło wykorzystać ten dokument w obronie na swoją korzyść, to znaczy, że jeśli miałoby możliwość powołać się na niego w postępowaniu administracyjnym, to mogłoby wskazać elementy, które nie były zgodne z wnioskami wyprowadzonymi na tym etapie przez Komisję, i w konsekwencji mogłoby w jakikolwiek sposób wpłynąć na ocenę dokonaną przez Komisję w decyzji – przynajmniej jeśli chodzi o wagę i czas trwania zachowania, które jest mu zarzucane – a w konsekwencji na wysokość grzywny (zob. ww. w pkt 144 wyrok w sprawie Aalborg Portland i in. przeciwko Komisji, pkt 74, 75 i przytoczone tam orzecznictwo).

148 Skarżące podnoszą po pierwsze, że Komisja oparła się w zaskarżonej decyzji na niektórych dokumentach, nie umożliwiając spółce Kone ich zbadania ani jej wysłuchania

w przedmiocie ich treści i nie wskazując ich w piśmie w sprawie przedstawienia zarzutów. Skarżące wskazują w tym zakresie dokumenty wymienione w przypisie zawartym na stronie 927 w ramach motywu 783 zaskarżonej decyzji.

149 Należy stwierdzić, że dokumenty, na które powołują się skarżące, będące dokumentami uzyskanymi w Niemczech u ThyssenKrupp przy kontroli dokonanej w dniu 28 stycznia 2004 r., nie zostały użyte przez Komisję dla celów stwierdzenia naruszenia w Niemczech. Zostały one jedynie wskazane w przypisie na stronie 927 w ramach motywu 783 zaskarżonej decyzji, odnoszącego się, w ramach części poświęconej grzywnie, odmowie przyznania spółce Kone zwolnienia z grzywien na podstawie ust. 8 lit. a) obwieszczenia w sprawie współpracy z 2002 r.

150 Tymczasem wskazana odmowa Komisji jest w zaskarżonej decyzji uzasadniona przede wszystkim nie w oparciu o dokumenty przytoczone w przypisie zawartym na stronie 927, lecz w oparciu o stwierdzenie, że na podstawie informacji przedłożonych przez informatora będącego osobą trzecią jeszcze przed złożeniem przez Kone wniosku z dnia 12 lutego 2004 r., Komisja wszczęła kontrole w Niemczech już w dniu 28 stycznia 2004 r. (motyw 783 zaskarżonej decyzji). Zarzut ten należy zatem oddalić.

151 Skarżące podnoszą po drugie, że prawo do obrony spółki Kone zostało naruszone, ponieważ nie miała ona w toku postępowania administracyjnego dostępu do szeregu dokumentów lub do części dokumentów uznanych przez Komisję za poufne, a które mogłyby jej być przydatne przy wykazaniu, że jej wniosek z dnia 12 lutego 2004 r. spełniał warunki ust. 8 lit. a) obwieszczenia w sprawie współpracy z 2002 r. Chodzi tu o nieobjętą wymogiem poufności, bardziej szczegółową wersję oświadczenia informatora, o ograniczoną liczbę dokumentów znalezionych w lokalach ThyssenKrupp w trakcie kontroli dokonanych w Niemczech dnia 28 stycznia 2004 r. oraz o notatkę z kontroli z marca 2004 r.

152 Zdaniem skarżących, gdyby Kone miała dostęp do tych dokumentów, to mogłaby wykazać w toku postępowania administracyjnego, że Komisja nie uwzględniając jej wniosku z dnia 12 lutego 2004 r., nie dysponowała wystarczającą ilością wskazówek dotyczących naruszenia w Niemczech, aby móc nakazać przeprowadzenie drugiej serii kontroli w tym państwie członkowskim w marcu 2004 r. Kone byłaby zatem w stanie wykazać, że jej wniosek z dnia 12 lutego 2004 r. stanowił podstawę kontroli zorganizowanych w Niemczech w marcu 2004 r., w związku z czym mogłaby ona skorzystać ze zwolnienia z grzywien na podstawie ust. 8 lit. a) obwieszczenia w sprawie współpracy z 2002 r. Kone byłaby również w stanie wykazać, że podane przez Komisję powody odmowy dostępu były nieuzasadnione.

153 Należy zatem zbadać, czy mając na uwadze orzecznictwo przytoczone w pkt 143–147 powyżej, skarżące wykazały, że nieujawnienie wskazanych dowodów mogło mieć niekorzystny dla nich wpływ na przebieg postępowania administracyjnego i treść zaskarżonej decyzji.

154 Z analizy przeprowadzonej w pkt 110–119 powyżej wynika, że Komisja słusznie stwierdziła w motywach 783–786 zaskarżonej decyzji, że w chwili, gdy Kone przedstawiła jej wniosek dotyczący Niemiec, a mianowicie w dniu 12 lutego 2004 r. – w zakresie, w którym mógł on być uznany za oparty na ust. 8 lit. a) obwieszczenia w sprawie współpracy z 2002 r. – Kone nie mogła już żądać zwolnienia z grzywien na podstawie tego przepisu w związku z jej udziałem w kartelu w Niemczech. W chwili, gdy Kone przedłożyła Komisji wniosek o złagodzenie sankcji, Komisja dokonała już bowiem w dniu 28 stycznia 2004 r. kontroli w Niemczech odnoszących się do kartelu polegającego na podziale rynków w sektorze wind i schodów ruchomych (motywy 104, 105, 783 zaskarżonej decyzji) po uzyskaniu informacji o istnieniu porozumienia w tym sektorze od informatora będącego osobą trzecią.

155 Z powyższego wynika, że zarzut skarżących oparty na naruszeniu prawa do obrony ze względu na brak dostępu w toku postępowania administracyjnego do dowodów

wskazanych w pkt 151 powyżej nie może zostać uwzględniony. Ponieważ Kone nie była pierwszym przedsiębiorstwem, które przekazało Komisji dowody pozwalające jej na przyjęcie decyzji nakazującej przeprowadzenie kontroli na podstawie art. 14 ust. 3 rozporządzenia nr 17, to jakakolwiek dodatkowa argumentacja, którą Kone przedstawiłaby w toku postępowania administracyjnego, gdyby miała dostęp do okoliczności wskazanych w pkt 151 powyżej, nie mogłaby prowadzić do przyjęcia przez Komisję odmiennego stanowiska w zakresie dotyczącym wniosku o złagodzenie sankcji. Ponadto, nawet gdyby przyjąć, że skarżące mogłyby wykazać, że wskazane w pkt 151 powyżej dokumenty, do których odmówiono im dostępu, pomogłyby im w wykazaniu, że ich wniosek złożony na podstawie obwieszczenia w sprawie współpracy z 2002 r. z dnia 12 lutego 2004 r. spełniał warunki ust. 8 lit. a) wspomnianego obwieszczenia, to należy stwierdzić, że skarżące nawet nie wniosły do Komisji o udostępnienie całości dokumentów uzyskanych podczas kontroli z dnia 28 stycznia 2004 r. przeprowadzonej w ThyssenKrupp, co skarżące wyraźnie przyznały na rozprawie w odpowiedzi na pytanie Sądu, wyjaśniając, że Kone nie zamierzała wówczas dochodzić zwolnienia z grzywien w zastosowaniu ust. 8 lit. a) obwieszczenia w sprawie współpracy z 2002 r.

156 Nawet gdyby przyjąć, że Komisja dopuściła się nieprawidłowości poprzez brak przekazania Kone dowodów wskazanych w pkt 151 powyżej, co nie zostało wykazane wobec stwierdzenia Komisji, że dowody te są poufne lub stanowią wewnętrzne dokumenty tej instytucji (zob. pkt 145 powyżej), a Kone uzyskałaby w związku z tym dostęp do całości żądanych dokumentów, spółka ta nie byłaby w stanie wykazać, że przed jej wnioskiem o złagodzenie sankcji Komisja nie dysponowała wystarczającymi wskazówkami dotyczącymi wystąpienia naruszenia w Niemczech, by nakazać drugą serię kontroli w tym państwie członkowskim w marcu 2004 r. Ponieważ Kone nie zażądała dostępu do całości dokumentów uzyskanych podczas kontroli dokonanych w dniu 28 stycznia 2004 r. w spółce ThyssenKrupp, to w żadnym razie nie była w stanie wykazać, że Komisja nie posiadała wystarczających wskazówek, by dokonać drugą serię kontroli w Niemczech. Wobec powyższego zarzut skarżących nie może zostać uwzględniony.

157 W tych okolicznościach nie należy również uwzględniać wniosku skarżących o zastosowanie środków organizacji postępowania w postaci zobowiązania Komisji do przedstawienia dowodów wskazanych w pkt 151 powyżej.

158 W związku z powyższym zarzut oparty na naruszeniu prawa do obrony spółki Kone powinien zostać oddalony.

159 Z całości powyższych rozważań wynika, że wszystkie zarzuty Kone dotyczące zastosowania obwieszczenia w sprawie współpracy z 2002 r. w zakresie dotyczącym jej współpracy przy wykazaniu naruszenia w Niemczech powinny zostać oddalone.

W przedmiocie współpracy Kone w zakresie wykazania naruszenia w Niderlandach

160 Kone, która jako trzecie przedsiębiorstwo przedłożyła wniosek na podstawie obwieszczenia w sprawie współpracy z 2002 r. w zakresie dotyczącym kartelu w Niderlandach (motywy 130, 846 zaskarżonej decyzji), nie uzyskała zmniejszenia kwoty grzywny na podstawie wskazanego obwieszczenia odnośnie do wskazanego kartelu (motyw 850 zaskarżonej decyzji). Komisja wyjaśniła w tym zakresie w pkt 848 i 849 zaskarżonej decyzji:

„848 Uwagi Kone dotyczące Niderlandów [*poufne*].

849 Uwagi Kone zawarte we wniosku [na podstawie obwieszczenia w sprawie współpracy z 2002 r.] pozostają niejednoznaczne co do zakresu jej udziału w działaniach kartelu i antykonkurencyjnego zamiaru negocjacji. [*poufne]*. Kone podkreśla w dalszej kolejności, że niektóre decyzje były uzasadnione zgodnymi

z prawem względami ekonomicznymi. Mając na uwadze tę niejednoznaczność oraz okoliczność, że w chwili przedłożenia uwag przez Kone Komisja dysponowała już solidnym zestawem dowodów [*poufne*], uwagi Kone dotyczące Niderlandów nie przysporzyły Komisji nowych, istotnych dowodów, szerszego zakresu szczegółów lub informacji, które ogólnie wzmocniłyby zdolność Komisji do wykazania naruszenia. W konsekwencji warunki ust. 21 obwieszczenia w sprawie współpracy z 2002 r. nie zostały spełnione".

161 W pierwszej kolejności skarżące podnoszą, że dokonując oceny współpracy Kone, Komisja naruszyła ust. 21 obwieszczenia w sprawie współpracy z 2002 r. Kone wycofała się bowiem z udziału w naruszeniu, gdy złożyła wniosek o zwolnienie z grzywien i przedstawiła Komisji dowody zarzucanego naruszenia, które istotnie zwiększyły wartość dowodową względem dowodów uprzednio posiadanych przez Komisję.

162 Należy przypomnieć, że mając na uwadze zakres swobodnego uznania, którym dysponuje Komisja w zakresie oceny współpracy danego przedsiębiorstwa na podstawie obwieszczenia w sprawie współpracy z 2002 r., a w szczególności odnośnie do oceny, czy dowody mają istotnie zwiększoną wartość w rozumieniu ust. 21 tego obwieszczenia, tylko oczywiste przekroczenie tego zakresu swobodnego uznania może podlegać ocenie Sądu (zob. podobnie ww. w pkt 83 wyrok z dnia 18 czerwca 2008 r. w sprawie Hoechst przeciwko Komisji, pkt 555).

163 Należy zatem zbadać, czy Komisja w sposób oczywisty wykroczyła poza zakres swobodnego uznania, stwierdzając, że dowody przedstawione przez Kone nie zwiększyły istotnie wartości dowodowej względem uprzednio posiadanych dowodów w chwili wniesienia przez wskazane przedsiębiorstwo wniosku o złagodzenie sankcji.

164 W tym względzie należy przypomnieć, że z ust. 7 obwieszczenia w sprawie współpracy z 2002 r. wynika, że „współpraca jednego lub więcej przedsiębiorstw może uzasadniać zmniejszenie grzywny przez Komisję" i że „każde zmniejszenie grzywny musi odzwierciedlać rzeczywisty wkład przedsiębiorstwa, w sensie jakości oraz wartości momentu współpracy, do ustalenia przez Komisję istnienia naruszenia". Ponadto zgodnie z ust. 22 wskazanego obwieszczenia „pojęcie »zwiększenia wartości« odnosi się do zakresu, w którym dostarczone dowody zwiększają, poprzez swój charakter lub poziom szczegółowości, możliwość udowodnienia przez Komisję danego stanu faktycznego". Ustanowiono również, że „przy tej ocenie Komisja zasadniczo uzna pisemne dowody pochodzące z okresu, do którego odnosi się stan faktyczny, za mające większą wartość niż dowody ustalone później" oraz że „podobnie dowody bezpośrednio odnoszące się do danego stanu faktycznego zasadniczo zostaną uznane za posiadające większą wartość niż dowody odnoszące się tylko pośrednio". Wreszcie ust. 24 wskazanego obwieszczenia stanowi, że „przedsiębiorstwo, które pragnie skorzystać ze zmniejszenia grzywien, powinno dostarczyć Komisji dowody istnienia danego kartelu".

165 Po pierwsze, co się tyczy samego charakteru przedstawionych dowodów, należy stwierdzić, że Kone nie przedłożyła Komisji dowodów z okresu powstania naruszenia. W swym wniosku dotyczącym Niderlandów, Kone przedstawiła jedynie wyjaśnienia i uwagi dotyczące kontaktów i dyskusji, które miały miejsce pomiędzy spółkami Kone, Schindler, Otis, ThyssenKrupp i MEE w Niderlandach (zwanymi dalej „grupą pięciu"), kwestionując jednocześnie ich antykonkurencyjny charakter[*poufne*].

166 Po drugie, co się tyczy poziomu szczegółowości przedstawionych dowodów, należy stwierdzić, iż skarżące podkreślają, że Kone przedłożyła szczegółowe informacje [*poufne*]. W tym względzie Kone udostępniła informacje dotyczące projektu [*poufne*], które zostały użyte dla celów wykazania daty, w której Kone oraz Schindler

przystąpiły do kartelu w Niderlandach. Kone przedstawiła również dowody, które nie zostały wykorzystane przez Komisję w zaskarżonej decyzji.

167 Co się tyczy [*poufne*], skarżące twierdzą, że przedłożyły Komisji informacje istotnie zwiększające wartość dowodów [*poufne*].

168 W tym względzie należy wskazać, że w informacjach przedstawionych przez Kone we wniosku na podstawie obwieszczenia w sprawie współpracy z 2002 r. kwestionowano antykonkurencyjny cel dyskusji, które miały miejsce w ramach grupy pięciu. Kone podniosła bowiem we wniosku, że [*poufne*]. Ponadto Kone stwierdziła we wniosku, że na spotkaniach, w których brała udział grupa pięciu, uczestnicy [*poufne*].

169 W tych okolicznościach Komisja mogła zgodnie z prawem stwierdzić w motywie 849 zaskarżonej decyzji, że wskazane w pkt 167 powyżej informacje przedstawione przez Kone we wniosku były niejednoznaczne lub że innymi słowy, brakowało im wystarczającej dokładności, by uznać je za istotnie zwiększające wartość dowodów w rozumieniu ust. 21 obwieszczenia w sprawie współpracy z 2002 r. Należy bowiem stwierdzić, że gdy przedsiębiorstwo, które w ramach wniosku o złagodzenie sankcji nie przedkłada Komisji dowodów z okresu powstania naruszenia i informuje ją o pewnych okolicznościach uprzednio jej nieznanych, może to zostać uznane za istotne zwiększenie możliwości Komisji w wykazaniu kartelu wyłącznie wówczas, gdy dane przedsiębiorstwo powiąże swe dowody z wystąpieniem wskazanego kartelu, ponieważ przyczynienie się przedsiębiorstwa powinno rzeczywiście zwiększyć możliwość wykazania naruszenia przez Komisję. Tymczasem, w niniejszej sprawie, jak podkreśliła Komisja, wniosek Kone dotyczący Niderlandów raczej zmniejszył wartość dowodów, które były już w posiadaniu Komisji, ponieważ Kone w szczególności zakwestionowała antykonkurencyjny charakter dyskusji prowadzonych między konkurentami.

170 Ponadto, co się tyczy podnoszonych, przekazanych informacji [*poufne*], należy stwierdzić, że Kone nie wyjaśniła w swym wniosku o złagodzenie sankcji, w jaki sposób były określane projekty będące przedmiotem kartelu, i nie przedstawiła również informacji w przedmiocie mechanizmu podziału, który został uzgodniony między uczestnikami kartelu w Niderlandach. [*poufne*]. W tych okolicznościach podnoszone informacje przedstawione przez Kone [*poufne*] nie mogą zostać uznane za wystarczające dla spełnienia warunków ust. 21 obwieszczenia w sprawie współpracy z 2002 r. Okoliczność, że Komisja odniosła się w motywie 430 zaskarżonej decyzji do wyciągu z wniosku Kone popierającego jej twierdzenie, wedle którego zamiarem grupy pięciu było utrzymanie stabilności cen na rynku, jest w tym względzie pozbawiona znaczenia.

171 Co się tyczy komitetu generalnego (motywy 391, 398 zaskarżonej decyzji), wniosek Kone zawierał informacje [*poufne*]. Jednakże jak wskazano w pkt 168 powyżej, Kone zakwestionowała ich antykonkurencyjny cel, wskazując, że [*poufne*]. Uwagom Kone dotyczącym komitetu generalnego sformułowanym we wniosku o złagodzenie sankcji nie można zatem przypisać istotnego zwiększenia wartości dowodów. W każdym razie należy również podkreślić, że spotkania komitetu generalnego były już znane Komisji w chwili przedłożenia przez Kone wniosku o złagodzenie sankcji w dniu 19 lipca 2004 r., gdyż fakt ten był wskazany we wniosku złożonym przez ThyssenKrupp w kwietniu 2004 r. i w piśmie uzupełniającym z dnia 11 maja 2004 r., a ponadto wynikał bezpośrednio z dokumentów uzyskanych podczas kontroli w spółce ThyssenKrupp w dniu 28 kwietnia 2004 r. (motyw 398 zaskarżonej decyzji i dokumenty cytowane w przypisach na stronach 577, 578).

172 W zakresie dotyczącym umów grupy należy podkreślić, że zostały one wskazane w zaskarżonej decyzji (motywy 457–463 zaskarżonej decyzji), bowiem wystąpiła konieczność utworzenia innego systemu podziału projektów. Tymczasem we wniosku na podstawie obwieszczenia w sprawie współpracy z 2002 r. Kone wyłącznie poinformowała Komisję [*poufne*]. Uwagom Kone dotyczącym umów grupy sformułowanym we wniosku o złagodzenie sankcji nie można zatem przypisać istotnego zwiększenia wartości dowodów.

173 Co się tyczy podniesionych i przedstawionych przez Kone informacji dotyczących utworzenia kartelu [*poufne*], należy wskazać, że prawdą jest, iż wniosek Kone z dnia 19 lipca 2004 r. zawiera informacje [*poufne*]. Jednakże, jak stwierdzono w pkt 168 powyżej, Kone usiłowała wykazać, że omawiane okoliczności były uzasadnione zgodnymi z prawem względami ekonomicznymi.

174 Tymczasem, jak wskazano w pkt 169 powyżej, gdy przedsiębiorstwo, które w ramach wniosku o złagodzenie sankcji nie przedkłada Komisji dowodów z okresu powstania naruszenia i przekazuje jej pewne informacje uprzednio jej nieznane, informacje te mogą zostać uznane za istotne zwiększenie możliwości Komisji w wykazaniu kartelu wyłącznie wówczas, gdy przedsiębiorstwo powiąże te informacje z wystąpieniem wskazanego kartelu.

175 W niniejszej sprawie, ze względu na swój niejednoznaczny charakter, informacje, które zostały przedstawione przez Kone we wniosku dotyczącym Niderlandów, mogły jedynie służyć do potwierdzenia dat spotkań i projektów będących przedmiotem dyskusji, które mogły zostać uznane za stanowiące część naruszenia dzięki oświadczeniom i dowodom przedstawionym przez Otis i ThyssenKrupp lub uzyskanym przez Komisję w sposób niezależny w drodze szczegółowego dochodzenia. W tych okolicznościach Komisja mogła zgodnie z prawem stwierdzić, że informacje dotyczące projektów omawianych między konkurentami, w tym na odbywanych spotkaniach, zawarte we wniosku Kone nie zwiększały istotnie wartości dowodów w rozumieniu ust. 21 obwieszczenia w sprawie współpracy z 2002 r.

176 W tym względzie skarżące podkreśliły, że informacje dotyczące projektu [*poufne*], które Kone przedłożyła Komisji, zostały użyte w zaskarżonej decyzji (motywy 519, 523 zaskarżonej decyzji) dla celów wykazania daty początkowej uczestnictwa Kone oraz Schindler w działaniach kartelu w Niderlandach, a mianowicie 1 czerwca 1999 r. Jednakże, jak wskazano w pkt 175 powyżej, należy stwierdzić, że informacje te mogły

posłużyć wyłącznie do potwierdzenia daty spotkania i omawianego na nim projektu, przy czym Kone nie uznała antykonkurencyjnego charakteru spotkania dotyczącego owego projektu. W tym względzie, jak przypomniano w pkt 164 powyżej, każde zmniejszenie kwoty grzywny nałożonej przez Komisję musi odzwierciedlać rzeczywisty wkład przedsiębiorstwa w ustalenie przez Komisję istnienia naruszenia. W tych okolicznościach informacje dotyczące projektu [*poufne*], na które powołują się skarżące i które zostały zawarte we wniosku Kone, nie mogą zostać uznane za istotnie zwiększające wartość dowodów w rozumieniu ust. 21 obwieszczenia w sprawie współpracy z 2002 r.

177 Co się tyczy informacji przedłożonych Komisji przez Kone, które nie zostały wskazane w zaskarżonej decyzji, brak ich użycia jako takich dla celów wykazania wystąpienia kartelu w Niderlandach wskazuje, że informacje te nie zwiększyły możliwości wykazania przez Komisję naruszenia i w związku z tym nie zwiększyły wartości dowodów w rozumieniu ust. 21 obwieszczenia w sprawie współpracy z 2002 r. W tym względzie, co się tyczy powołanego w szczególności przez Kone projektu [*poufne*], wskazanego w piśmie w sprawie przedstawienia zarzutów, lecz którego opis został pominięty w zaskarżonej decyzji, to poza tym, że dotyczące tego projektu informacje przedłożone przez Kone w każdym razie nie zwiększały istotnie wartości dowodów (zob. pkt 176 powyżej), należy wskazać, jak czyni to Komisja, że o ile posiadane dowody jasno wskazywały na wystąpienie porozumienia, nie pozwalały one wyciągnąć uzasadnionego wniosku co do zakresu tego porozumienia, wobec czego Komisja nie wskazała owego projektu na przykładowej liście projektów będących przedmiotem podziału, zawartej w podsekcji 12.2.4 zaskarżonej decyzji.

178 Po trzecie skarżące nie mogą powoływać się na argument ilości odniesień w zaskarżonej decyzji do wniosku Kone na podstawie obwieszczenia w sprawie współpracy z 2002 r. Okoliczność, że Komisja wykorzystała w zaskarżonej decyzji całość

posiadanych dowodów, w tym również informacje przedstawione przez Kone we wniosku, nie wykazuje, że informacje te istotnie zwiększyły wartość dowodową względem dowodów posiadanych już uprzednio przez Komisję.

179 Po czwarte, nawet jeśli – jak twierdzą skarżące – nie można a priori wykluczyć, że informacje przedstawione przez trzeciego i czwartego wnioskodawcę na podstawie obwieszczenia w sprawie współpracy z 2002 r. istotnie zwiększą wartość dowodów, należy stwierdzić, że w niniejszej sprawie, uwzględniając charakter i poziom dokładności dowodów przedstawionych przez Kone, Komisja w każdym razie nie przekroczyła w sposób oczywisty zakresu swobodnego uznania, stwierdzając, że wskazane dowody nie zwiększają istotnie wartości dowodów w rozumieniu ust. 21 wskazanego obwieszczenia. Z przeprowadzonej powyżej analizy wynika bowiem, że nawet gdyby przyjąć, że informacje przekazane we wniosku Kone mogły przedstawiać pewną dodatkową wartość, uświadamiając Komisji okoliczności uprzednio nieznane, to nie mogą one zostać uznane za istotnie zwiększające możliwość wykazania przez Komisję spornego naruszenia ze względu na nieścisłości zawarte we wskazanym wniosku dotyczące antykonkurencyjnego charakteru dyskusji między konkurentami.

180 Z całości powyższych rozważań wynika, że należy oddalić zarzut oparty na naruszeniu ust. 21 obwieszczenia w sprawie współpracy z 2002 r.

181 W drugiej kolejności skarżące podnoszą, że Kone w pełni i stale współpracowała z Komisją i w toku całego dochodzenia przedstawiła Komisji wszelkie informacje, którymi dysponowała. Kone uznała swój udział w kartelu w Niderlandach z chwilą, gdy w wyniku wewnętrznego dochodzenia dowiedziała się o uczestnictwie w kartelu niderlandzkiej spółki zależnej.

182 Jednakże z powyższej analizy wynika, że dowody przedstawione przez Kone nie zwiększają istotnie wartości dowodów w rozumieniu ust. 21 obwieszczenia w sprawie współpracy z 2002 r. W tych okolicznościach, na podstawie wskazanego przepisu, Komisja zgodnie z prawem stwierdziła, że brak było możliwości udzielenia Kone zmniejszenia kwoty grzywny na podstawie obwieszczenia w sprawie współpracy z 2002 r.

183 O ile wprawdzie zgodnie z ust. 23 lit. b) akapit drugi obwieszczenia w sprawie współpracy z 2002 r. zakres i ciągłość współpracy mogą być uwzględnione przez Komisję przy ustaleniu, w ramach każdego przedziału, poziomu zmniejszenia kwoty grzywny przyznawanemu przedsiębiorstwu, które przedstawiło dowody istotnie zwiększające wartość dowodową w rozumieniu ust. 21 wskazanego obwieszczenia, o tyle powołanie w niniejszej sprawie przez skarżące zakresu i ciągłości współpracy Kone jest pozbawione znaczenia, ponieważ w każdym razie nie były spełnione warunki ust. 21 obwieszczenia.

184 Należy zatem oddalić zarzut oparty na ciągłości współpracy Kone.

185 W trzeciej kolejności skarżące twierdzą, że odmawiając spółce Kone możliwości skorzystania z pkt B obwieszczenia w sprawie współpracy z 2002 r., Komisja naruszyła zasadę ochrony uzasadnionych oczekiwań. Spółki wnoszące o zwolnienie z grzywien na podstawie wskazanego obwieszczenia mogły oczekiwać, że poszanowanie warunków ustanowionych w owym obwieszczeniu będzie skutkowało zwolnieniem z grzywien lub zmniejszeniem kwot grzywien. Wniosek Kone dotyczący Niderlandów spełnił ich zdaniem warunki wskazanego obwieszczenia.

186 Tak jak zostało to wskazane w ust. 29 obwieszczenia w sprawie współpracy z 2002 r., daje on podstawę do uzasadnionych oczekiwań dla przedsiębiorstw chcących poinformować Komisję o istnieniu kartelu. Biorąc pod uwagę uzasadnione oczekiwania, jakie przedsiębiorstwa chcące współpracować z Komisją mogły mieć na podstawie

tego obwieszczenia, Komisja jest zobowiązana do jego uwzględnienia, jeśli w ramach określania kwoty grzywny nałożonej na Kone ocenia współpracę z jej strony (zob. podobnie ww. w pkt 127 wyroki: w sprawie HFB i in. przeciwko Komisji, pkt 608; w sprawie Daiichi Pharmaceutical przeciwko Komisji, pkt 147).

187 Jednakże, ponieważ skarżące nie wykazały, że Komisja naruszyła przepisy obwieszczenia w sprawie współpracy z 2002 r. przy ocenie współpracy Kone, należy również oddalić zarzut oparty na naruszeniu zasady ochrony uzasadnionych oczekiwań.

188 W czwartej kolejności skarżące podnoszą, że oddalenie przez Komisję wniosku Kone o złagodzenie sankcji na podstawie obwieszczenia w sprawie współpracy z 2002 r. naruszyło zasadę równości traktowania.

189 Z jednej strony, zdaniem skarżących, wniosek Kone nie jest w większym stopniu niejednoznaczny niż wnioski Otis czy ThyssenKrupp. Po pierwsze, Otis zakwestionowała wystąpienie kartelu strukturalnego i podniosła, że naruszenie się przedawniło. Po drugie, ThyssenKrupp stwierdziła we wniosku o złagodzenie sankcji, że spotkania odbywały się w sposób nieregularny i że przez długie okresy czasu nie odbyło się żadne spotkanie. ThyssenKrupp oświadczyła ponadto, że naruszenie dotyczyło małej liczby projektów. Po trzecie, wniosek Kone został wniesiony dwa i pół miesiąca po kontroli Komisji przeprowadzonej w Niderlandach, a więc na stosunkowo wczesnym etapie postępowania. W każdym razie, chwila, w której złożono wniosek o zwolnienie z grzywien, jest bez znaczenia, ponieważ istotnie zwiększa on wartość dowodów. W ramach kartelu w Niemczech Schindler uzyskała ponadto zmniejszenie o 15% w związku z wnioskiem wniesionym około ośmiu miesięcy po kontroli w Niemczech i trzech miesięcy po skierowaniu przez Komisję do podmiotów uczestniczących

w tym państwie członkowskim w naruszeniu żądań o przedstawienie informacji (motywy 110, 112, 856 zaskarżonej decyzji).

190 Z drugiej strony, zdaniem skarżących, sytuacja Kone powinna zostać porównana do sytuacji ThyssenKrupp w Belgii. ThyssenKrupp uzyskała zmniejszenie o 20% kwoty grzywny na podstawie obwieszczenia w sprawie współpracy z 2002 r. (motywy 769–773 zaskarżonej decyzji). Jednakże ThyssenKrupp była trzecim przedsiębiorstwem, które złożyło wniosek o zwolnienie z grzywien w zakresie dotyczącym Belgii, a jej wniosek ograniczył się do oświadczeń i nie zawierał dowodów, potwierdzając dowody posiadane już przez Komisję. Ponadto w chwili złożenia tego wniosku Komisja dysponowała już dużo większą ilością dowodów odnośnie do kartelu w Belgii, niż w przypadku kartelu w Niderlandach w chwili złożenia wniosku o zwolnienie z grzywien przez Kone. W związku z tym odmowa przyznania zmniejszenia grzywny spółce Kone w zakresie dotyczącym kartelu w Niderlandach była dyskryminująca.

191 Jak przypomniano w pkt 135 powyżej, zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Komisja, dokonując oceny współpracy podjętej przez członków kartelu, musi przestrzegać zasady równego traktowania.

192 Co się tyczy po pierwsze zarzucanego naruszenia zasady równego traktowania w ocenie współpracy podjętej przez członków kartelu w Niderlandach, należy stwierdzić, że Otis uzyskała zwolnienie z grzywien, ponieważ zgodnie z ust. 8 lit. a) obwieszczenia w sprawie współpracy z 2002 r. była ona pierwszym przedsiębiorstwem, które przekazało Komisji dowody umożliwiające przyjęcie decyzji w sprawie kontroli (motyw 837 zaskarżonej decyzji). Sytuacja Otis nie może być zatem porównywana do sytuacji Kone, która sformułowała swój wniosek w zakresie dotyczącym Niderlandów na podstawie wskazanego obwieszczenia w chwili, gdy Komisja dokonywała już kontroli w tym państwie członkowskim (motyw 846 zaskarżonej decyzji).

193 Spółka ThyssenKrupp była z kolei drugim przedsiębiorstwem, które złożyło wniosek na podstawie obwieszczenia w sprawie współpracy z 2002 r. w zakresie dotyczącym Niderlandów, co miało miejsce w dniu wszczęcia kontroli przez Komisję w tym państwie członkowskim, a mianowicie 28 kwietnia 2004 r. (motywy 128, 129, 840 zaskarżonej decyzji). Spółka ta uzyskała zmniejszenie kwoty grzywny o 40% na podstawie pkt 23 lit. b) akapit pierwszy tiret pierwsze wskazanego obwieszczenia, ponieważ była pierwszym przedsiębiorstwem, które spełniło warunki wskazane w ust. 21 owego obwieszczenia, przedkładając Komisji dowody istotnie zwiększające wartość dowodową (motyw 844 zaskarżonej decyzji). Należy stwierdzić, że zgodnie z ust. 23 lit. b) akapit pierwszy wskazanego obwieszczenia Kone nie mogła uzyskać zmniejszenia kwoty grzywny na podstawie tego przepisu, ponieważ ustanowione w nim zmniejszenie jest zastrzeżone dla wyłącznie jednego przedsiębiorstwa, którym w niniejszej sprawie jest ThyssenKrupp, współpracująca z Komisją wcześniej niż uczyniła to Kone.

194 Niezależnie od stwierdzenia dokonanego w powyższym punkcie współpraca spółki Kone nie może zostać uznana za porównywalną ze współpraca spółki ThyssenKrupp. Nie zakwestionowano bowiem okoliczności, że ThyssenKrupp przedstawiła wraz z wnioskiem o złagodzenie sankcji nowy dowód z okresu powstania naruszenia, który pomógł Komisji w wykazaniu realizacji porozumienia (motyw 842 zaskarżonej decyzji). Jakikolwiek dowód z okresu powstania naruszenia nie został natomiast przedłożony przez Kone. Poza tym z oświadczeń ThyssenKrupp z kwietnia, maja i października 2004 r. wynika, że wbrew twierdzeniom Kone, spółka ThyssenKrupp nigdy nie próbowała zakwestionować wystąpienia kartelu w Niderlandach lub wzbudzać wątpliwości co do wystąpienia tego kartelu. Wreszcie Kone przedstawiła wniosek w dniu 19 lipca 2004 r. (motyw 130 zaskarżonej decyzji), podczas gdy ThyssenKrupp złożyła swój wniosek w kwietniu 2004 r. (motyw 129 zaskarżonej decyzji). Tymczasem data złożenia wniosku na podstawie obwieszczenia w sprawie współpracy z 2002 r. ma znaczenie dla oceny zwiększenia wartości przedstawionych dowodów, ponieważ ocena ta jest dokonywana w odniesieniu do dowodów już posiadanych przez Komisję (ust. 7, 21 obwieszczenia w sprawie współpracy z 2002 r.).

195 W tych okolicznościach, ponieważ z jednej strony sytuacja Kone, a z drugiej strony sytuacja Otis i ThyssenKrupp nie były porównywalne, Komisja nie naruszyła zasady równego traktowania, odmawiając przyznania zmniejszenia kwoty grzywny na rzecz Kone w związku z jej współpracą w ramach wykazania naruszenia w Niderlandach.

196 Po drugie, co się tyczy traktowania ThyssenKrupp w związku z jej współpracą w ramach wykazania kartelu w Belgii, należy stwierdzić, że ocena, co stanowi istotne zwiększenie wartości dowodów, zakłada z definicji właściwą analizę kontekstu wszystkich dowodów posiadanych przez Komisję w związku z danym naruszeniem, wobec czego informacje związane z różnymi naruszeniami, w tym przypadku z naruszeniami w Belgii i w Niderlandach, nie są porównywalne.

197 W każdym razie, co się tyczy naruszenia w Belgii, należy wskazać, że Kone nie kwestionuje okoliczności, że wniosek o złagodzenie sankcji złożony przez ThyssenKrupp potwierdził dowody posiadane już przez Komisję. Co się natomiast tyczy naruszenia w Niderlandach, z pkt 165–180 powyżej wynika, że wniosek Kone o złagodzenie sankcji nie zwiększył istotnie wartości dowodów w rozumieniu ust. 21 obwieszczenia w sprawie współpracy z 2002 r. Ponieważ sytuacje różnych przedsiębiorstw nie są porównywalne, Komisja nie naruszyła zasady równego traktowania, odmawiając przyznania zmniejszenia kwoty grzywny na rzecz Kone w związku z jej współpracą w ramach wykazania kartelu w Niderlandach.

198 Z całości powyższych rozważań wynika, że wszystkie zarzuty Kone dotyczące zastosowania obwieszczenia w sprawie współpracy z 2002 r. w zakresie dotyczącym jej współpracy przy wykazaniu naruszenia w Niderlandach powinny zostać oddalone.

W przedmiocie zarzutu opartego na naruszeniu zasad ochrony uzasadnionych oczekiwań i równości traktowania przy określaniu kwoty zmniejszenia grzywien przyznanego w związku ze współpracą Kone w toku postępowania administracyjnego

Uwagi wstępne

199 W pkt 614 pisma w sprawie przedstawienia zarzutów Komisja wskazała, że „zamierzała udzielić zmniejszenia grzywny za współpracę poza ramami obwieszczenia w sprawie współpracy z 2002 r., w szczególności gdy spółka nie kwestionowała [okoliczności faktycznych] lub świadczyła dodatkową pomoc pozwalającą na wyjaśnienie lub uzupełnienie okoliczności stwierdzonych przez Komisję".

200 W motywie 758 zaskarżonej decyzji Komisja wyjaśniła, iż „w związku z tym, że pkt 614 pisma w sprawie przedstawienia zarzutów wzbudził w niniejszej sprawie oczekiwania, Komisja zadecydowała o dokonywaniu interpretacji tego punktu na korzyść przedsiębiorstw, które na jego podstawie przyczyniły się do wykazania okoliczności faktycznych naruszenia wskazanego w zaskarżonej decyzji, nie kwestionując okoliczności faktycznych lub przedkładając inne informacje lub dodatkowe szczegóły".

201 W związku z tym Komisja przyznała wszystkim uczestnikom czterech naruszeń, z wyjątkiem z jednej strony przedsiębiorstw, które uzyskały zwolnienie z grzywien (motywy 762, 817, 839 zaskarżonej decyzji), oraz, z drugiej strony, spółki Kone w ramach kartelu w Niderlandach (motyw 851 zaskarżonej decyzji), zmniejszenie kwoty grzywien o 1% za ich współpracę poza ramami obwieszczenia w sprawie współpracy z 2002 r., ze względu na brak zakwestionowania okoliczności faktycznych wskazanych w piśmie w sprawie przedstawienia zarzutów (motywy 768, 774, 777, 794, 801, 806, 813, 824, 829, 835, 845, 854, 855, 856 zaskarżonej decyzji).

202 Należy na wstępie sukcesywnie zbadać zarzuty Kone dotyczące podniesionej bezprawności poziomu zmniejszenia kwoty grzywny w związku z brakiem zakwestionowania okoliczności faktycznych w zakresie dotyczącym naruszenia w Niemczech, następnie zarzuty Kone dotyczące odmówienia przez Komisję dodatkowego zmniejszenia kwoty grzywny w związku z przedłożeniem dodatkowych informacji lub szczegółów w zakresie dotyczącym naruszenia w Niemczech i wreszcie argumenty dotyczące odmówienia przez Komisję zmniejszenia kwoty grzywny na rzecz Kone w związku z podnoszoną współpracą poza ramami obwieszczenia w sprawie współpracy z 2002 r. przy wykazaniu naruszenia w Niderlandach.

W przedmiocie poziomu zmniejszenia kwoty grzywny w związku z brakiem zakwestionowania okoliczności faktycznych w zakresie dotyczącym naruszenia w Niemczech

203 Skarżące twierdzą, że mogą żądać zmniejszenia kwoty grzywny co najmniej o 10% w związku ze swoją współpracą poza ramami obwieszczenia w sprawie współpracy z 2002 r. przy wykazaniu naruszenia w Niemczech. Komisja stworzyła bowiem uzasadnione oczekiwania w rozumieniu pkt 614 pisma w sprawie przedstawienia zarzutów. Odstępując od swej wcześniejszej praktyki, zgodnie z którą przedsiębiorstwo, które nie zakwestionowało okoliczności faktycznych zarzucanych w piśmie w sprawie przedstawienia zarzutów, uzyskiwało zmniejszenie o 10% kwoty nałożonej na niego grzywny zgodnie z komunikatem w sprawie nienakładania grzywien lub obniżenia ich kwoty w sprawach dotyczących karteli (Dz.U. 1996, C 207, s. 4) (zwanym dalej „komunikatem w sprawie współpracy z 1996 r."), Komisja naruszyła uzasadnione oczekiwania skarżących.

204 Należy na wstępie przypomnieć, że obniżenie kwoty grzywny z tytułu współpracy w trakcie postępowania administracyjnego jest uzasadnione jedynie wtedy, gdy postępowanie danego przedsiębiorstwa umożliwiło Komisji łatwiejsze stwierdzenie naruszenia oraz, w stosownym przypadku, spowodowanie zaniechania naruszenia (wyrok

Sądu z dnia 14 maja 1998 r. w sprawie T-327/94 SCA Holding przeciwko Komisji, Rec. s. II-1373, pkt 156; ww. w pkt 68 wyrok Sądu w sprawie Krupp Thyssen Stainless i Acciai speciali Terni przeciwko Komisji, pkt 270; ww. w pkt 144 wyrok Sądu w sprawie Groupe Danone przeciwko Komisji, pkt 449). Ponadto z orzecznictwa wynika, że przedsiębiorstwo, które wyraźnie oświadczyło, że nie kwestionuje twierdzeń, na których Komisja oparła zarzuty, może być uznane za przyczyniające się do ułatwienia zadania Komisji polegającego na stwierdzeniu i ściganiu naruszeń przepisów prawa Unii z dziedziny konkurencji (wyrok Sądu z dnia 14 maja 1998 r. w sprawie T-352/94 Mo och Domsjö przeciwko Komisji, Rec. s. II-1989, pkt 395; ww. wyrok w sprawie SCA Holding przeciwko Komisji, pkt 157).

205 Prawdą jest, że obwieszczenie w sprawie współpracy z 2002 r., odmiennie niż komunikat w sprawie współpracy z 1996 r., nie przewiduje żadnego zwolnienia z kwoty grzywny na rzecz przedsiębiorstw, które nie kwestionują okoliczności faktycznych, na których Komisja oparła swe podejrzenia w piśmie w sprawie przedstawienia zarzutów. Jednakże Komisja uznała w motywie 758 zaskarżonej decyzji, że pkt 614 pisma w sprawie przedstawienia zarzutów wzbudził u przedsiębiorstw uzasadnione oczekiwania polegające na tym, że brak zakwestionowania okoliczności faktycznych będzie skutkował zmniejszeniem kwoty grzywien poza ramami obwieszczenia w sprawie współpracy z 2002 r., w związku z czym Komisja zdecydowała interpretować ten punkt na korzyść przedsiębiorstw. W tym samym motywie wskazano również, że „w ramach zakresu zmniejszenia należy uwzględnić, że współpraca zaproponowana po przedstawieniu zarzutów – gdy Komisja wykazała już wszystkie elementy naruszenia, w chwili gdy przedsiębiorstwo ma już wiedzę o wszystkich aspektach dochodzenia i uzyskało dostęp do akt – może w najlepszym przypadku marginalnie pomóc Komisji w dochodzeniu". Komisja wskazała również, że „generalnie przyznanie w tej sytuacji okoliczności faktycznych jest dodatkowo dowodem potwierdzającym okoliczności faktyczne, które Komisja uważała za wykazane w wystarczającym stopniu poprzez inne dowody przekazane do akt".

206 Prawo do powoływania się na ochronę uzasadnionych oczekiwań rozciąga się na każdą jednostkę, która znajduje się w sytuacji, z której wynika, iż organy administracji Unii, dostarczając jej szczegółowych zapewnień, doprowadziły do powstania u niej rozsądnych oczekiwań [wyrok Trybunału z dnia 15 lipca 2004 r. w sprawach połączonych

C-37/02 i C-38/02 Di Lenardo i Dilexport, Zb.Orz. s. I-6911, pkt 70; wyroki Sądu: z dnia 17 grudnia 1998 r. w sprawie T-203/96 Embassy Limousines & Services przeciwko Parlamentowi, Rec. s. II-4239, pkt 74; z dnia 15 listopada 2007 r. w sprawie T-71/06 Enercon przeciwko OHIM (Przetwornik energii wietrznej), pkt 36].

207 Natomiast nikt nie może powoływać się na naruszenie zasady ochrony uzasadnionych oczekiwań, jeśli brak jest dokładnych zapewnień, które zostałyby mu dostarczone przez organy administracji (wyroki Sądu: z dnia 14 września 1995 r. w sprawie T-571/93 Lefebvre i in. przeciwko Komisji, Rec. s. II-2379, pkt 72; z dnia 29 stycznia 1998 r. w sprawie T-113/96 Dubois et Fils przeciwko Radzie i Komisji, Rec. s. II-125, pkt 68). Takimi zapewnieniami są dokładne, bezwarunkowe i spójne informacje pochodzące z uprawnionych i wiarygodnych źródeł (wyrok Sądu z dnia 21 lipca 1998 r. w sprawach połączonych T-66/96 i T-221/97 Mellett przeciwko Trybunałowi Sprawiedliwości, RecFP. s. I-A-449, II-1305, pkt 104, 107).

208 W niniejszej sprawie, jak wskazano w pkt 199 powyżej, Komisja wskazała w pkt 614 pisma w sprawie przedstawienia zarzutów, że „zamierzała udzielić zmniejszenia grzywny za współpracę poza ramami obwieszczenia w sprawie współpracy z 2002 r., w szczególności gdy spółka nie kwestionowała [okoliczności faktycznych] lub świadczyła dodatkową pomoc pozwalającą na wyjaśnienie lub uzupełnienie okoliczności stwierdzonych przez Komisję". Tego rodzaju stwierdzenie nie może zostać uznane za dokładne zapewnienie, które mogło wzbudzić u Kone uzasadnione oczekiwania, że zostanie jej udzielone zmniejszenie kwoty grzywien przekraczające 1%. Punkt 614 pisma w sprawie przedstawienia zarzutów nie wskazuje bowiem zakresu lub stawki zmniejszenia, które w danym przypadku miałoby zostać przyznane na rzecz przedsiębiorstw, wobec czego w żadnym razie nie może w tym względzie prowadzić do powstania jakichkolwiek uzasadnionych oczekiwań.

209 W tym kontekście należy również odrzucić argument skarżących, wedle którego Komisja odstąpiła od swej wcześniejszej praktyki, zgodnie z którą przedsiębiorstwo, które nie zakwestionowało okoliczności faktycznych zarzucanych w piśmie w sprawie przedstawienia zarzutów, uzyskiwało zmniejszenie o 10% kwoty nałożonej na niego grzywny zgodnie z komunikatem w sprawie współpracy z 1996 r.

210 Należy na wstępie przypomnieć, że o ile prawdą jest, że komunikat w sprawie współpracy z 1996 r. stanowił w pkt D lit. 2 tiret drugie, że przedsiębiorstwo mogło uzyskać „[…] zmniejszenie o 10–50% kwoty grzywny, która zostałaby na niego nałożona w braku współpracy […], jeśli […] po otrzymaniu pisma w sprawie przedstawienia zarzutów oświadczyło ono Komisji, że nie kwestionuje okoliczności faktycznych, na których Komisja oparła swe zarzuty", to obwieszczenie w sprawie współpracy z 2002 r. nie przewiduje już zmniejszenia grzywny z tego względu. Tymczasem skarżące nie kwestionują, że jedynie obwieszczenie w sprawie współpracy z 2002 r. ma zastosowanie do ich wniosku o złagodzenie sankcji, który został ponadto sformułowany wyraźnie w oparciu o to obwieszczenie. W związku z tym praktyka Komisji dotycząca stosowania pkt D lit. 2 tiret drugie komunikatu w sprawie współpracy z 1996 r. nie może prowadzić do wzbudzenia u skarżących uzasadnionych oczekiwań co do poziomu zmniejszenia grzywny Kone w związku z brakiem zakwestionowania okoliczności faktycznych dotyczących kartelu w Niemczech w oparciu o pkt 614 pisma w sprawie przedstawienia zarzutów (zob. podobnie wyroki Trybunału: z dnia 21 września 2006 r. w sprawie C-167/04 P JCB Service przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. I-8935, pkt 201, 205; z dnia 7 czerwca 2007 r. w sprawie C-76/06 P Britannia Alloys & Chemicals przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. I-4405, pkt 60; ww. w pkt 34 wyrok w sprawie Carbone-Lorraine przeciwko Komisji, pkt 92).

211 Następnie należy wskazać, że zakwestionowane przez Komisję twierdzenie skarżących, wedle którego Komisja powiadomiła Kone na spotkaniu w dniu 26 stycznia 2005 r., że pkt 614 pisma w sprawie przedstawienia zarzutów będzie miał zastosowanie w ten sam sposób co w uprzednio obowiązujących ramach prawnych, nie został poparty jakimkolwiek dowodem. Przeciwnie, ze zredagowanego przez Komisję protokołu z owego spotkania nie wynika żadne zapewnienie Komisji względem Kone w zakresie dotyczącym dyskusji, jakie miały miejsce w przedmiocie pkt 614 pisma w sprawie przedstawienia zarzutów.

212 Ponadto z orzecznictwa wynika, że podmioty gospodarcze nie mogą wiązać uzasadnionych oczekiwań z utrzymaniem sytuacji, która może ulec zmianie w ramach uznania przyznanego instytucjom wspólnotowym (wyroki Trybunału: z dnia 5 października 1994 r. w sprawie C-280/93 Niemcy przeciwko Radzie, Rec. s. I-4973, pkt 80; z dnia 30 czerwca 2005 r. w sprawie C-295/03 P Alessandrini i in. przeciwko Komisji,

Zb.Orz. s. I-5673, pkt 89; zob. także ww. w pkt 46 wyrok w sprawie Archer Daniels Midland i Archer Daniels Midland Ingredients przeciwko Komisji, pkt 64 i przytoczone tam orzecznictwo). W związku z tym skuteczne stosowanie unijnych reguł konkurencji wymaga, aby Komisja mogła w każdej chwili dostosować wysokość grzywien do potrzeb tej polityki (zob. podobnie ww. w pkt 80 wyrok Trybunału w sprawie Musique Diffusion française i in. przeciwko Komisji, pkt 109; wyrok Trybunału z dnia 2 października 2003 r. w sprawie C-196/99 P Aristrain przeciwko Komisji, Rec. s. I-11005, pkt 81; ww. w pkt 34 wyrok Trybunału w sprawie Dansk Rørindustri i in. przeciwko Komisji, pkt 227; wyroki Sądu: z dnia 10 marca 1992 r. w sprawie T-12/89 Solvay przeciwko Komisji, Rec. s. II-907, pkt 309; z dnia 14 maja 1998 r. w sprawie T-304/94 Europa Karton przeciwko Komisji, Rec. s. II-869, pkt 89).

213 Z powyższego wynika, że zarzut skarżących oparty na niewystarczającym zmniejszeniu kwoty grzywny w związku z brakiem zakwestionowania okoliczności faktycznych w zakresie dotyczącym naruszenia w Niemczech jest bezzasadny.

W przedmiocie odmówienia przez Komisję dodatkowego zmniejszenia kwoty grzywny w związku z przedłożeniem dodatkowych informacji i szczegółów w zakresie dotyczącym naruszenia w Niemczech

214 W zakresie dotyczącym naruszenia w Niemczech skarżące podnoszą, że Kone ma prawo do dodatkowego zmniejszenia kwoty grzywny w związku ze współpracą poza ramami obwieszczenia w sprawie współpracy z 2002 r., ponieważ wbrew stanowisku Komisji w zaskarżonej decyzji (motyw 794 zaskarżonej decyzji), Kone umożliwiła doprecyzowanie i uzupełnienie okoliczności wskazanych w piśmie w sprawie przedstawienia zarzutów. W sekcji 7 odpowiedzi na pismo w sprawie przedstawienia zarzutów Kone sprostowała bowiem i doprecyzowała pewne okoliczności faktyczne dotyczące roli, jaką odegrało niemieckie stowarzyszenie zawodowe VDMA. Kone zwróciła również uwagę Komisji na fakt, że Komisja błędnie wzięła pod uwagę w piśmie w sprawie przedstawienia zarzutów łącznie dochody gałęzi „nowych instalacji", „usług" i „modernizacji". Komisja przyznała w zaskarżonej decyzji, że kartel dotyczył wyłącznie dochodów gałęzi „nowych instalacji".

215 W tym względzie należy wskazać, że skarżące nie wskazują, w jaki sposób podniesione doprecyzowania Kone co do roli stowarzyszenia zawodowego VDMA pomogły Komisji w dochodzeniu. W każdym razie podniesione wskazania Kone w tym względzie nie miały na celu sprecyzowania lub uzupełnienia okoliczności faktycznych wskazanych w piśmie w sprawie przedstawienia zarzutów, lecz zaprzeczenie im, zmierzając zasadniczo do pozbawienia wiarygodności twierdzeń spółki Schindler dotyczących utworzenia grupy roboczej dla dziedziny schodów ruchomych. Kone podkreśliła ponadto w ramach wykonywania swych praw do obrony brak znaczenia wskazania tego projektu w piśmie w sprawie przedstawienia zarzutów. Co się tyczy okoliczności, że w piśmie w sprawie przedstawienia zarzutów Komisja błędnie wzięła pod uwagę łączne dochody gałęzi wskazanych w pkt 214 powyżej, należy stwierdzić, że odpowiedź Kone na pismo w sprawie przedstawienia zarzutów zmierzała do wykazania, że przy obliczaniu kwoty grzywny Komisja nie określiła w odpowiedni sposób rynków wind i schodów ruchomych objętych kartelem. Czyniąc to, Kone wykonała jedynie – skutecznie – swe prawo do obrony, ponieważ w zaskarżonej decyzji Komisja uwzględniła określenie [rynków] zaproponowane przez Kone w jej odpowiedzi na pismo w sprawie przedstawienia zarzutów. Niniejszy zarzut należy zatem oddalić.

W przedmiocie odmówienia przez Komisję zmniejszenia kwoty grzywny na rzecz Kone w związku z podnoszoną współpracą poza ramami obwieszczenia w sprawie współpracy z 2002 r. przy wykazaniu kartelu w Niderlandach

216 Co się tyczy podnoszonej współpracy spółki Kone poza ramami obwieszczenia w sprawie współpracy z 2002 r., Komisja wyjaśnia w motywie 851 zaskarżonej decyzji, co następuje:

„W odpowiedzi na pismo w sprawie przedstawienia zarzutów Kone oświadczyła, że nie będzie kwestionować okoliczności faktycznych dotyczących Niderlandów. Jednak

zamiast świadczenia dodatkowej pomocy pozwalającej na sprecyzowanie lub uzupełnienie okoliczności faktycznych wskazanych w piśmie w sprawie przedstawienia zarzutów, Kone w sposób systematyczny próbowała zminimalizować zakres okoliczności faktycznych zawartych w tym piśmie. Brak zakwestionowania okoliczności faktycznych należy zatem uznać za oświadczenie czysto formalne, niejednoznaczne i niemające żadnego pozytywnego wpływu na wykazanie okoliczności faktycznych. Nie wystarczy w sposób ogólny zadeklarować, że nie kwestionuje się okoliczności faktycznych, jeśli oświadczenie to nie jest w żaden sposób użyteczne dla Komisji, ponieważ towarzyszą mu liczne zastrzeżenia, jak miało to miejsce w niniejszym przypadku. W konsekwencji spółce Kone nie należy udzielać żadnego zmniejszenia grzywny".

217 W pierwszej kolejności skarżące podnoszą, że Komisja powinna była przyznać Kone zmniejszenie kwoty grzywny w związku z jej rzeczywistą współpracą w ramach postępowania przy wykazaniu kartelu w Niderlandach na podstawie pkt 3 tiret szóste wytycznych z 1998 r. i, nie czyniąc tego, dopuściła się oczywistego błędu w ocenie. Skarżące twierdzą również, że mając na uwadze pkt 614 pisma w sprawie przedstawienia zarzutów i motyw 758 zaskarżonej decyzji, mogły one zasadnie oczekiwać, że współpraca ta zostanie wynagrodzona poprzez zmniejszenie kwoty grzywny.

218 Należy wskazać, że zgodnie z pkt 3 tiret szóste wytycznych z 1998 r. współpraca poza zakresem stosowania komunikatu w sprawie współpracy z 1996 r. może zostać uznana za okoliczność łagodzącą. W tym względzie należy podkreślić, że w pkt 614 pisma w sprawie przedstawienia zarzutów Komisja zakomunikowała, że zamierza „udzielić zmniejszenia grzywny za współpracę poza ramami obwieszczenia w sprawie współpracy z 2002 r., w szczególności gdy spółka nie kwestionowała [okoliczności faktycznych] lub świadczyła dodatkową pomoc pozwalającą na wyjaśnienie lub uzupełnienie okoliczności stwierdzonych przez Komisję". W tym kontekście, w motywie 758 zaskarżonej decyzji Komisja wyjaśniła, że „w związku z tym, że pkt 614 pisma w sprawie przedstawienia zarzutów wzbudził w niniejszej sprawie oczekiwania, Komisja zadecydowała o dokonywaniu interpretacji tego punktu na korzyść przedsiębiorstw, które

na jego podstawie przyczyniły się do wykazania okoliczności faktycznych naruszenia wskazanego w zaskarżonej decyzji, nie kwestionując okoliczności faktycznych lub przedkładając inne informacje lub dodatkowe szczegóły".

219 Po pierwsze, zdaniem skarżących współpraca Kone w ramach postępowania administracyjnego powinna zostać uznana za okoliczność łagodzącą na podstawie przepisu wskazanego w punkcie poprzednim, dając jej prawo do zmniejszenia kwoty grzywny.

220 W tym względzie wystarczy stwierdzić, że mając na uwadze niejednoznaczny charakter oświadczeń Kone zawartych w jej wniosku na podstawie obwieszczenia w sprawie współpracy z 2002 r. (zob. pkt 175 powyżej), które ponadto nie uzasadniły żadnego zmniejszenia kwoty grzywny nałożonego na Kone w związku z naruszeniem w Niderlandach w ramach wskazanego obwieszczenia, współpraca tego przedsiębiorstwa nie może zostać w żadnym razie uznana za okoliczność łagodzącą. Wobec tego skarżące nie mogą również podnosić, że miały jakiekolwiek uzasadnione oczekiwania co do przyznania im zmniejszenia grzywny w związku z tą okolicznością.

221 Po drugie, skarżące twierdzą, że Kone w pełni współpracowała z Komisją w toku całego postępowania, w większym stopniu, niż było to wymagane w obwieszczeniu w sprawie współpracy z 2002 r. W tym względzie Kone w żaden sposób nie utrudniała Komisji kontroli dokonywanej w jej lokalach w Niderlandach i uczyniła wszystko, co było w jej mocy, by ułatwić zebranie informacji przez pracowników Komisji. Ponadto Kone udzieliła szybkiej i zupełnej odpowiedzi na przedłożone przez Komisję żądanie informacji dotyczących Niderlandów otrzymane w dniu 13 września 2004 r. Wreszcie Kone wykazała się elastycznością w zakresie dotyczącym wymogów poufności przedstawionych przez nią danych, co ułatwiło Komisji wykonanie jej obowiązku administracyjnego polegającego na sporządzeniu jawnej wersji akt przedstawianych stronom.

222 Nie można zgodzić się z tymi argumentami. Zgodnie bowiem z art. 18 ust. 1 i art. 20 ust. 3 rozporządzenia nr 1/2003 przedsiębiorstwa są zobowiązane do udzielenia odpowiedzi na żądania informacji i do poddania się kontrolom. W związku z tym współpraca w dochodzeniu, która nie wykracza poza to, co wynika z obowiązków obciążających przedsiębiorstwa na mocy tych przepisów, nie uzasadnia zmniejszenia grzywny (zob. podobnie wyrok Sądu z dnia 14 maja 1998 r. w sprawie T-317/94 Weig przeciwko Komisji, Rec. s. II-1235, pkt 283; ww. w pkt 67 wyrok Sądu w sprawie Scandinavian Airlines System przeciwko Komisji, pkt 218). Ponadto podnoszone elastyczne stanowisko przedsiębiorstwa w zakresie dotyczącym wniosków o poufne traktowanie informacji przekazanych Komisji nie może być uznane za ułatwienie jej zadania polegającego na stwierdzeniu i ukaraniu naruszeń unijnych reguł konkurencji (ww. w pkt 204 wyrok w sprawie Mo och Domsjö przeciwko Komisji, pkt 395, 396). W tym względzie, jak wskazuje Komisja, dochodzenia nie utrudniają rozsądne wnioski o zachowanie poufności i w każdym razie do Kone należy złożenie wniosku o poufne traktowanie danych, które jej zdaniem nie powinny być ujawniane osobom trzecim. W konsekwencji okoliczności wskazane w pkt 221 powyżej nie mogły wzbudzić u Kone jakichkolwiek uzasadnionych oczekiwań co do zmniejszenia kwoty nałożonej na nią grzywny.

223 Po trzecie, skarżące twierdzą, że decyzja Komisji w przedmiocie braku przyznania Kone zmniejszenia kwoty grzywny narusza zasadę równości traktowania, ponieważ żadne inne przedsiębiorstwo, na które nałożone zostały grzywny, nie przedstawiło informacji z własnej inicjatywy i poza ramami obwieszczenia w sprawie współpracy z 2002 r., umożliwiając Komisji łatwiejsze wykazanie naruszenia. W tym względzie należy stwierdzić, że argument skarżących jest oparty na błędnej przesłance. Jak bowiem wynika z motywów 845, 854 i 855 zaskarżonej decyzji, ThyssenKrupp, Schindler i MEE uzyskały zwolnienie z kwoty grzywny nie ze względu na okoliczność, że przekazały z własnej inicjatywy dodatkowe informacje poza ramami obwieszczenia w sprawie współpracy z 2002 r., lecz z tego względu, że oświadczyły, iż nie kwestionują okoliczności faktycznych wskazanych w piśmie w sprawie przedstawienia

zarzutów. Sytuacja Kone i sytuacja innych przedsiębiorstw, na które nałożone zostały grzywny, nie mogą zatem zostać uznane za porównywalne, w związku z czym odmówienie przez Komisję zmniejszenia kwoty grzywny Kone nie narusza zasady równości traktowania.

224 W drugiej kolejności skarżące podnoszą, że Komisja powinna była przyznać Kone zmniejszenie grzywny, ponieważ na żadnym etapie postępowania przedsiębiorstwo nie zakwestionowało podstawowych okoliczności faktycznych stwierdzonych przez Komisję. W związku z tym stwierdzenie zawarte w motywie 851 i w przypisie na stronie 949 zaskarżonej decyzji, wedle którego brak zakwestionowania okoliczności faktycznych w odpowiedzi na pismo w sprawie przedstawienia zarzutów ma charakter czysto formalny i niejednoznaczny, jest oczywiście błędne.

225 W tym względzie należy przypomnieć, że we wniosku na podstawie obwieszczenia w sprawie współpracy z 2002 r. dotyczącym Niderlandów Kone zakwestionowała antykonkurencyjny cel spotkań pomiędzy konkurentami. [*poufne*]. W tym względzie należy również podkreślić, że Kone nigdy nie cofnęła tych oświadczeń, lecz usiłowała uzasadnić je w odpowiedzi na pismo w sprawie przedstawienia zarzutów.

226 Kone wskazała wprawdzie w odpowiedzi na pismo w sprawie przedstawienia zarzutów, że „nie podważa okoliczności faktycznych wskazanych w piśmie w sprawie przedstawienia zarzutów", że „brała udział w porozumieniu [w sektorze] wind i schodów ruchomych […] w Niderlandach od czerwca 1999 r. do 5 marca 2004 r.", i że „nie kwestionuje, iż porozumienie, w zakresie, w jakim jest to poparte okolicznościami wskazanymi w aktach Komisji […], stanowiło jednolite i trwałe naruszenie". Jednakże należy stwierdzić, że odpowiedź Kone na pismo w sprawie przedstawienia zarzutów jest nacechowana tą samą niejednoznacznością co wniosek na podstawie obwieszczenia w sprawie współpracy z 2002 r. dotyczący Niderlandów.

227 Należy po pierwsze wskazać, że pomimo, iż w zakresie dotyczącym naruszeń w Belgii, w Niemczech i w Luksemburgu, odpowiedź Kone na pismo w sprawie przedstawienia zarzutów zawiera każdorazowo stwierdzenie, wedle którego spółka ta „nie kwestionuje okoliczności wskazanych w piśmie w sprawie przedstawienia zarzutów Komisji", to podobne oświadczenie nie zostało przedstawione w zakresie dotyczącym pisma w sprawie przedstawienia zarzutów w przedmiocie naruszenia w Niderlandach. Tymczasem, dla skorzystania z obniżenia kwoty grzywny na podstawie braku kwestionowania okoliczności faktycznych przedsiębiorstwo musi wyraźnie poinformować Komisję o tym, że nie zamierza zaprzeczać prawdziwości faktów, po zapoznaniu się z pismem w sprawie przedstawienia zarzutów (zob. podobnie ww. w pkt 144 wyrok w sprawie Groupe Danone przeciwko Komisji, pkt 504). Oświadczenie, wedle którego Kone „nie kwestionuje, iż porozumienie, w zakresie, w jakim jest to poparte okolicznościami wskazanymi w aktach Komisji […], stanowiło jednolite i trwałe naruszenie", nie może zostać uznane, jak w przypadku oświadczeń dotyczących pozostałych trzech państw członkowskich, jako ułatwiające zadanie Komisji polegające na stwierdzeniu i ukaraniu naruszeń unijnych reguł konkurencji (ww. w pkt 204 wyrok w sprawie Mo och Domsjö przeciwko Komisji, pkt 395, 396).

228 Po drugie należy stwierdzić, że w odpowiedzi na pismo w sprawie przedstawienia zarzutów Kone przypomniała, że jej pracownicy w Niderlandach „nie brali udziału w zachowaniu antykonkurencyjnym, a w każdym razie nie w sposób istotny". Kone przyznaje wprawdzie, iż „mogła przekroczyć granicę zgodności z prawem", jednak odnosząc się do swego wniosku na podstawie obwieszczenia w sprawie współpracy z 2002 r., stwierdza, że brak przedstawienia oferty odnośnie do danego projektu lub zaproponowanie oferty niekonkurencyjnej może wynikać z jednostronnego działania handlowego i nie musi koniecznie oznaczać istnienia przetargu. Co się tyczy umów w przedmiocie obsługi i modernizacji, Kone stwierdza w odpowiedzi na pismo w sprawie przedstawienia zarzutów, że jej polityka w omawianej dziedzinie była oparta na „względach handlowych" i że jej „strategia nie mogła mieć celu lub skutku antykonkurancyjnego". Co się tyczy nowych instalacji, Kone odnosi się również w opisie projektów objętych przetargiem, do leżących u podstaw jej postępowania motywów handlowych i wskazuje, że „ze wskazanych projektów wynika nie tylko, że zakres naruszenia był bardzo ograniczony, lecz również, że porozumienie ze swej natury dotyczyło jedynie dyskusji, której przedmiot rozciągał się od projektu bez wskazania

cen […] do wskazania cen bez przydzielenia projektu […] i jedynie w bardzo rzadkich przypadkach dotyczyło przydzielenia projektu […]". Kone wskazuje ponadto, że „nawet jeśli strony dokonywały przydzielenia projektu, nie mogło to mieć wpływu na rynek" i że „często, przy założeniu braku umowy między stronami, skutek byłby taki sam […]". Podobnie, co się tyczy niektórych projektów indywidualnych [*poufne*], Kone stwierdziła, że akta Komisji nie zawierały wystarczającej ilości dowodów, by stwierdzić wystąpienie działania antykonkurencyjnego.

229 Po trzecie, w odpowiedzi na pismo w sprawie przedstawienia zarzutów Kone próbowała również zminimalizować wartość dowodową oświadczeń ThyssenKrupp i Otis, które jak wynika z motywów 370–530 zaskarżonej decyzji, miały pierwszorzędną wartość dla stwierdzenia naruszenia w Niderlandach. Komisja musiała odnieść się do tych argumentów Kone in extenso w motywach 531–541 zaskarżonej decyzji.

230 W konsekwencji należy stwierdzić, podobnie jak czyni to Komisja (motyw 851 zaskarżonej decyzji), że brak zakwestionowania przez Kone okoliczności faktycznych w zakresie dotyczącym naruszenia w Niderlandach był zupełnie formalny, niejednoznaczny i nie miał żadnego pozytywnego wpływu na wykazanie owych okoliczności.

231 Z powyższego wynika, że w odpowiedzi na pismo w sprawie przedstawienia zarzutów Kone opisuje swój udział w naruszeniu w Niderlandach w sposób czysto hipotetyczny lub minimalizując antykonkurencyjne skutki porozumień. Ponieważ Kone podważyła między innymi oświadczenia złożone przez ThyssenKrupp i Otis w ramach ich wniosku na podstawie obwieszczenia w sprawie współpracy z 2002 r. w zakresie dotyczącym Niderlandów, należy stwierdzić, że w okolicznościach niniejszej sprawy, stwierdzenia Kone wskazane w pkt 227 powyżej nie były dla Komisji w żaden sposób użyteczne (zob. podobnie wyrok Sądu z dnia 8 lipca 2004 r. w sprawie T-48/00 Corus UK przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. II-2325, pkt 193; ww. w pkt 144 wyrok Sądu w sprawie Groupe Danone przeciwko Komisji, pkt 505). Podważając w odpowiedzi na

pismo w sprawie przedstawienia zarzutów zasadniczą część twierdzeń przedstawionych przez Komisję, Kone nie przyczyniła się do ułatwienia zadania Komisji polegającego na stwierdzeniu i ukaraniu naruszeń unijnych reguł konkurencji (zob. podobnie ww. w pkt 204 wyrok w sprawie Mo och Domsjö przeciwko Komisji, pkt 396). O ile Kone skorzystała w ten sposób w sposób legalny ze swego prawa do obrony, o tyle nie można zarzucić Komisji, że z tego względu nie przyznała owej spółce zmniejszenia kwoty grzywny w związku z brakiem zakwestionowania okoliczności faktycznych.

232 W związku z tym Komisja zgodnie z prawem zdecydowała w motywie 851 zaskarżonej decyzji o braku przyznania spółce Kone zmniejszenia kwoty grzywny w zakresie dotyczącym Niderlandów, w związku z jej współpracą poza ramami obwieszczenia w sprawie współpracy z 2002 r.

233 W trzeciej kolejności skarżące podnoszą, że Komisja naruszyła zasadę równości traktowania, przyznając spółkom ThyssenKrupp, Schindler i MEE zwolnienie z kwoty grzywny za brak zakwestionowania okoliczności faktycznych, odmawiając jednocześnie owego zwolnienia spółce Kone. Zdaniem skarżących – które nie podważają stwierdzeń Komisji, wedle których ThyssenKrupp, Schindler i MEE wyraźnie oświadczyły w swych odpowiedziach na pismo w sprawie przedstawienia zarzutów, że nie kwestionują przedstawionych okoliczności faktycznych (motywy 845, 854, 855 zaskarżonej decyzji) – z zaskarżonej decyzji wynika, że trzy pierwsze przedsiębiorstwa zakwestionowały w owych odpowiedziach pewne stwierdzenia Komisji dotyczące Niderlandów.

234 W tym względzie przypomniano już, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Komisja, dokonując oceny współpracy podjętej przez członków kartelu, musi przestrzegać zasady równego traktowania (zob. pkt 135 powyżej). Jednakże poszanowanie zasady równego traktowania musi iść w parze z poszanowaniem zasady legalności, zgodnie z którą nikt nie może powoływać się na swoją korzyść na niezgodne z prawem działanie, którego dopuszczono się na rzecz innej osoby (zob. podobnie wyrok Trybunału z dnia 4 lipca 1985 r. w sprawie 134/84 Williams przeciwko Trybunałowi Obrachunkowemu, Rec. s. 2225, pkt 14; ww. w pkt 204 wyrok Sądu w sprawie SCA Holding przeciwko Komsji, pkt 160; wyrok Sądu z dnia 20 marca 2002 r. w sprawie T-23/99 LR AF 1998 przeciwko Komisji, Rec. s. II-1705, pkt 263, ww. w pkt 204 wyrok Sądu w sprawie Mo och Domsjö przeciwko Komisji, pkt 398).

235 Ponadto zgodnie z orzecznictwem przedsiębiorstwo, które wyraźnie oświadczyło, że nie kwestionuje twierdzeń, na których Komisja oparła zarzuty, może być uznane za przyczyniające się do ułatwienia zadania Komisji polegającego na stwierdzeniu i ściganiu naruszeń unijnych przepisów z dziedziny konkurencji. W decyzjach stwierdzających naruszenie tych przepisów Komisja ma prawo zakwalifikować tego rodzaju zachowanie jako uznanie twierdzeń co do okoliczności faktycznych i w związku z tym jako stanowiące dowód na zasadność tych twierdzeń. W konsekwencji tego rodzaju zachowanie może uzasadnić zmniejszenie kwoty grzywny. Odmiennie należy ocenić sytuację, w której przedsiębiorstwo kwestionuje w odpowiedzi zasadniczą część owych twierdzeń. Przyjmując tego rodzaju stanowisko w postępowaniu administracyjnym, przedsiębiorstwo nie przyczynia się do ułatwiania zadania Komisji polegającego na stwierdzeniu i ściganiu naruszeń unijnych przepisów z dziedziny konkurencji (ww. w pkt 204 wyrok w sprawie Mo och Domsjö przeciwko Komisji, pkt 395, 396).

236 W tym kontekście należy wskazać, że w zakresie, w jakim Komisja przyznała w motywach 845, 854 i 855 zaskarżonej decyzji zmniejszenie kwot grzywien o 1% na rzecz spółek ThyssenKrupp, Schindler i MEE w związku z brakiem zakwestionowania okoliczności faktycznych, zmniejszenia te mogą zostać uznane za zgodne z prawem wyłącznie z tego względu, że przedsiębiorstwa wyraźnie oświadczyły, iż nie kwestionują owych okoliczności faktycznych (zob. podobnie wyrok Sądu z dnia 14 maja 1998 r. w sprawie T-347/94 Mayr-Melnhof przeciwko Komisji, Rec. s. II-1751, pkt 333; ww. w pkt 204 wyrok Sądu w sprawie Mo och Domsjö przeciwko Komisji, pkt 397) i nie zakwestionowały one w swych odpowiedziach na pismo w sprawie przedstawienia zarzutów zasadniczej części twierdzeń Komisji (zob. podobnie ww. w pkt 204 wyrok w sprawie Mo och Domsjö przeciwko Komisji, pkt 396).

237 W związku z tym, że zarzut skarżących jest oparty na założeniu, że innym uczestnikom kartelu w Niderlandach przyznano zmniejszenia kwot grzywien niezgodnie z prawem, ponieważ z przywołanych przez skarżące motywów zaskarżonej decyzji wynika wedle nich w jasny sposób, że owi uczestnicy w istocie zakwestionowali okoliczności faktyczne wskazane w piśmie w sprawie przedstawienia zarzutów, zarzut ten należy odrzucić jako bezzasadny.

238 Ponadto, co się tyczy przedstawionych przez skarżących twierdzeń wykazujących ich zdaniem, że inne przedsiębiorstwa uzyskały zmniejszenie kwoty grzywny w związku z brakiem zakwestionowania okoliczności faktycznych, chociaż przedsiębiorstwa te zakwestionowały owe okoliczności w zakresie dotyczącym Niderlandów w swych odpowiedziach na pismo w sprawie przedstawienia zarzutów, to z pisma w sprawie przedstawienia zarzutów i z zaskarżonej decyzji wynika, że twierdzenia te są bezpodstawne.

239 W zakresie dotyczącym po pierwsze spółki Schindler skarżące twierdzą, że z motywów 593 i 594 zaskarżonej decyzji wynika, że spółka ta zakwestionowała naruszenie art. 81 WE. Ponadto, zdaniem skarżących, z motywu 667 zaskarżonej decyzji wynika, że Schindler oświadczyła, iż bezprawne porozumienia między konkurentami nie spowodowały wzrostu cen na rynku i że wyłącznie ograniczona część projektów została podzielona, podczas gdy między konkurentami w dalszym ciągu występowała konkurencja. Wreszcie, zdaniem skarżących, zgodnie z motywem 751 zaskarżonej decyzji Schindler twierdziła, że konkurenci nie uzgodnili wzajemnych środków retorsji dotyczących właściwego stosowania porozumień.

240 W tym względzie należy podkreślić, że jak wprawdzie wynika z motywów 593 i 594 zaskarżonej decyzji, Schindler podniosła, że art. 81 WE nie mógł mieć zastosowania do omawianych karteli ze względu na brak znacznego wpływu na handel pomiędzy państwami członkowskimi w związku z krajowym zakresem owych karteli, to należy jednak wskazać, że czyniąc to spółka Schindler nie zakwestionowała okoliczności faktycznych, na których oparta została ocena Komisji dotycząca znacznego wpływu omawianych naruszeń na handel i które zostały wskazane w piśmie w sprawie przedstawienia zarzutów. Ponadto twierdzenia dotyczące braku wzrostu cen i ograniczonej liczby podzielonych projektów nie mogą zostać uznane za stanowiące zakwestionowanie okoliczności faktycznych przez spółkę Schindler, okoliczności te wynikają bowiem z pkt 412, 415, 437 i 442 pisma w sprawie przedstawienia zarzutów. Wreszcie argument Schindler zmierzający do uwzględnienia okoliczności łagodzącej ze względu na podniesiony brak środków retorsji nie stanowi zakwestionowania przez nią okoliczności faktycznych, ponieważ brak owych środków został stwierdzony w pkt 432 pisma w sprawie przedstawienia zarzutów. Schindler użyła tego argumentu jedynie w celu wykazania, że należy uwzględnić w jej przypadku okoliczność łagodzącą.

241 W każdym razie, z jawnej wersji odpowiedzi spółki Schindler na pismo w sprawie przedstawienia zarzutów, przedstawionej na żądanie Sądu, wynika, że Schindler – która wyraźnie oświadczyła we wskazanej odpowiedzi, że nie kwestionuje okoliczności faktycznych leżących u podstaw zarzutów Komisji – nie zakwestionowała wskazanych przez Komisję okoliczności faktycznych.

242 Po drugie, co się tyczy ThyssenKrupp, skarżące podkreślają, że z motywów 593, 594 i 724 zaskarżonej decyzji wynika, że spółka ta zakwestionowała wystąpienie naruszenia art. 81 WE i podniosła, że nie brała udziału we wszystkich częściach naruszenia. Zdaniem skarżących, z motywów 508, 513 i 515 zaskarżonej decyzji wynika również, że ThyssenKrupp zakwestionowała pewne okoliczności faktyczne dotyczące czasu trwania jej udziału w kartelu.

243 W tym względzie, po pierwsze, jak wprawdzie wynika z motywów 593 i 594 zaskarżonej decyzji, ThyssenKrupp podniosła, że art. 81 WE nie mógł mieć zastosowania do omawianych karteli ze względu na brak znacznego wpływu na handel pomiędzy państwami członkowskimi w związku z krajowym zakresem owych karteli, to należy jednak wskazać, że czyniąc to, spółka ThyssenKrupp nie zakwestionowała okoliczności faktycznych, na których oparta została ocena Komisji dotycząca znacznego wpływu omawianych naruszeń na handel i które zostały wskazane w piśmie w sprawie przedstawienia zarzutów. Po drugie, możliwość, że ThyssenKrupp nie wzięła udziału we wszystkich spotkaniach, wynika z pkt 575 pisma w sprawie przedstawienia zarzutów. Nie zaprzeczając tej okoliczności, spółka ThyssenKrupp użyła owego argumentu jedynie w celu wykazania, że należy uwzględnić w jej przypadku okoliczność łagodzącą (motyw 726 zaskarżonej decyzji). Wreszcie, co się tyczy podniesionego zakwestionowania okoliczności faktycznych dotyczących czasu trwania jej udziału w kartelu, co miałoby wynikać z motywów 508 i 513–515 zaskarżonej decyzji, należy wskazać, że twierdzenie ThyssenKrupp, wedle którego nie brała ona udziału w spotkaniach pomiędzy połową roku 2002 a kwietniem/majem 2003 r., widniało już w sposób wyraźny w pkt 506 pisma w sprawie przedstawienia zarzutów. W motywie 515 zaskarżonej decyzji Komisja uznała ponadto, że możliwe było, iż ThyssenKrupp nie brała udziału w spotkaniach, które miały miejsce w drugim semestrze 2002 r., jednak zakładając, że okoliczność ta zostałaby wykazana, nie oznaczałoby to, że ThyssenKrupp zaprzestała udziału w kartelu.

244 Po trzecie, w zakresie dotyczącym spółki MEE skarżące podnoszą na wstępie, że z motywu 751 zaskarżonej decyzji wynika, że przedsiębiorstwo to twierdziło, iż brak było jakiegokolwiek mechanizmu kompensat lub kontroli. Ponadto z przypisów na stronach 644, 676, 693, 697, 709, 713 i 714 zaskarżonej decyzji wynikało zdaniem skarżących, że MEE stwierdziła, iż nie została zaproszona do składania ofert w przypadku siedmiu projektów wskazanych w piśmie w sprawie przedstawienia zarzutów i w konsekwencji nie przedłożyła ofert dotyczących tych projektów. Poza tym, z motywu 481 i przypisu na stronie 715 zaskarżonej decyzji wynika zdaniem skarżących, że MEE zakwestionowała stwierdzenie, wedle którego brała ona udział w innych spotkaniach dotyczących instalacji nowego wyposażenia po wrześniu 2001 r. Wreszcie, zdaniem skarżących, wedle motywu 724 zaskarżonej decyzji MEE podniosła w swej odpowiedzi na pismo w sprawie przedstawienia zarzutów, że nie brała udziału we wszystkich częściach naruszenia.

245 W tym względzie należy wskazać, że te twierdzenia również nie stanowią zakwestionowania okoliczności faktycznych wskazanych w piśmie w sprawie przedstawienia zarzutów.

246 W zakresie dotyczącym argumentu, wedle którego brak było mechanizmu kompensat lub kontroli, należy stwierdzić, że okoliczność ta wynika z pkt 431 pisma w sprawie przedstawienia zarzutów. W związku z tym MEE nie zamierzała zakwestionować tej okoliczności, a raczej wykorzystać ją dla celów uzyskania zmniejszenia kwoty grzywny jako okoliczność łagodzącą (motyw 751 zaskarżonej decyzji).

247 Co się tyczy twierdzenia, wedle którego MEE podniosła, iż nie została zaproszona do składania ofert w przypadku siedmiu projektów wskazanych w piśmie w sprawie przedstawienia zarzutów i w konsekwencji nie przedłożyła ofert dotyczących tych projektów, należy stwierdzić, że z pkt 441 pisma w sprawie przedstawienia zarzutów wynika, że klienci nie zapraszali zawsze wszystkich uczestników kartelu w Niderlandach do składania ofert w zakresie określonego projektu. W każdym razie, jak wynika z motywów i przypisów wskazanych przez skarżących, MEE nie zakwestionowała, że mogła brać udział w omawianych spotkaniach i że była informowana o przebiegu dyskusji (przypisy na stronach 644, 676, 693, 697, 713 i 714 zaskarżonej decyzji).

248 Z przypisu na stronie 709 zaskarżonej decyzji wynika ponadto, że MEE nie kwestionuje stwierdzenia Komisji co do faktów, lecz wyłącznie oświadczenie dokonane przez jednego z uczestników kartelu, a mianowicie Kone, wskazane w pkt 497 pisma w sprawie przedstawienia zarzutów, które ponadto nie zostało potwierdzone przez pozostałych uczestników.

249 W zakresie dotyczącym okoliczności, że spółka MEE miała zakwestionować swój udział w innych spotkaniach dotyczących projektów w zakresie instalacji nowego wyposażenia po wrześniu 2001 r., wystarczy stwierdzić, że skarżące nie określają precyzyjnie żadnego konkretnego projektu dotyczącego instalacji nowego sprzętu, w którym udział brałaby MEE po wrześniu 2001 r.

250 Co się tyczy braku udziału MEE we wszystkich spotkaniach, Komisja sama stwierdziła tę okoliczność w pkt 575 pisma w sprawie przedstawienia, a MEE usiłowała wykorzystać to stwierdzenie celem uzyskania zmniejszenia kwoty grzywny na zasadzie okoliczności łagodzącej (motyw 724 zaskarżonej decyzji).

251 Należy zatem stwierdzić, że zarzut naruszenia zasady równego traktowania jest w każdym razie oparty na błędnej przesłance, wedle której z motywów zaskarżonej decyzji powołanych przez skarżące wynika, że Schindler, ThyssenKrupp i MEE zakwestionowały okoliczności faktyczne w zakresie dotyczącym kartelu w Niderlandach.

252 Z całości powyższych rozważań wynika, że należy odrzucić wszystkie zarzuty dotyczące oceny współpracy Kone poza zakresem zastosowania obwieszczenia w sprawie współpracy z 2002 r. dla celów wykazania naruszenia w Niemczech i w Niderlandach.

253 Z powyższego wynika, że skargę należy oddalić w całości.

W przedmiocie kosztów

254 Zgodnie z art. 87 § 2 regulaminu kosztami zostaje obciążona, na żądanie strony przeciwnej, strona przegrywająca sprawę. Ponieważ skarżące przegrały sprawę, zgodnie z żądaniem Komisji należy obciążyć je kosztami postępowania.

Z powyższych względów

SĄD (ósma izba)

orzeka, co następuje:

1) Skarga zostaje oddalona.

2) Kone Oyj, Kone GmbH i Kone BV zostają obciążone kosztami postępowania.

Martins Ribeiro Wahl Dittrich

Wyrok ogłoszono na posiedzeniu jawnym w Luksemburgu w dniu 13 lipca 2011 r.

Podpisy

Spis treści

Postępowanie administracyjne ..... II - 5328

Dochodzenie Komisji ..... II - 5328

Niemcy ..... II - 5329

Niderlandy ..... II - 5330

Pismo w sprawie przedstawienia zarzutów ..... II - 5330

Zaskarżona decyzja ..... II - 5331

Przebieg postępowania i żądania stron ..... II - 5337

Co do prawa ..... II - 5339

W przedmiocie zarzutu opartego na naruszeniu wytycznych z 1998 r. i zasady proporcjonalności przy określaniu kwoty wyjściowej grzywien ..... II - 5340

W przedmiocie zarzutu opartego na naruszeniu obwieszczenia w sprawie współpracy z 2002 r. i naruszeniu zasad ochrony uzasadnionych oczekiwań, równości traktowania i prawa do obrony ..... II - 5354

W przedmiocie obwieszczenia w sprawie współpracy z 2002 r. ..... II - 5354

W przedmiocie zakresu swobodnego uznania Komisji i kontroli sądu Unii ..... II - 5357

W przedmiocie współpracy Kone w zakresie wykazania naruszenia w Niemczech .. II - 5359

W przedmiocie współpracy Kone w zakresie wykazania naruszenia w Niderlandach ..... II - 5380

W przedmiocie zarzutu opartego na naruszeniu zasad ochrony uzasadnionych oczekiwań i równości traktowania przy określaniu kwoty zmniejszenia grzywien przyznanego w związku ze współpracą Kone w toku postępowania administracyjnego ..... II - 5393

Uwagi wstępne ..... II - 5393

W przedmiocie poziomu zmniejszenia kwoty grzywny w związku z brakiem zakwestionowania okoliczności faktycznych w zakresie dotyczącym naruszenia w Niemczech ..... II - 5394

W przedmiocie odmówienia przez Komisję dodatkowego zmniejszenia kwoty grzywny w związku z przedłożeniem dodatkowych informacji i szczegółów w zakresie dotyczącym naruszenia w Niemczech ..... II - 5398

W przedmiocie odmówienia przez Komisję zmniejszenia kwoty grzywny na rzecz Kone w związku z podnoszoną współpracą poza ramami obwieszczenia w sprawie współpracy z 2002 r. przy wykazaniu kartelu w Niderlandach ..... II - 5399

W przedmiocie kosztów ..... II - 5412